

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XX. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

2011. szeptember-október

Uram, maradj velünk!

*Mi lesz velünk, ha elfutott a nyár?
Mi lesz velünk, ha őszünk is lejár?
Ha nem marad, csak a rideg telünk...
Uram, mi lesz velünk?*

*Mi lesz velünk, ha elfogy a sugár,
A nap lemegy, és a sötét beáll.
Ha ránk borul örök, vak éjjelünk:
Uram, mi lesz velünk?*

*Mi lesz, ha a világból kifogyunk?
S a koporsó lesz örök birtokunk.
Ha már nem élünk, és nem érzünk:
Uram, mi lesz velünk?*

*...Tied a tél Uram, s tiéd a nyár.
Té vagy az élet, és te a halál.
A változásnak rendje mit nekünk?
Csak Té maradj velünk!*

Szabolcska Mihály

**Búcsúzik
a rovat
(6. oldal)**

**Bencésektől
a reformációig
(11. oldal)**

Reformáció és presbiterválasztás

Két kérdés kell, hogy mostanában egymással összefüggésben elgondolkoztasson: a reformáció és a presbiterválasztás.

Mindnyájan ismerjük, tudjuk a régi mondat: Az egyháznak mindig reformálódnia kell. Miért? Mert az egyház szükségképpen emberi szervezet is, s mint ilyen, hajlamos a megmerevedésre, „meszesedésre”, elvilágiasodásra. Draskóczy István, a Budapesti Református Gimnázium egykori vallásánára tanította az egyháztörténetet úgy, hogy az valójában reformációk története: Isten minden évszázadban elhívott embereket, elindított egy-egy mozgalmat egyháza megelevenítésére, a ráakódott – eredetileg talán jószándékú – emberi tényezőktől való megtisztítására. Már a középkorban is: Pierre Valdo és a valdensok a 12. században, Assisi Ferenc

és a ferencesek a 13.-ban, Wycliff a 14.-ben, Husz a 15.-ben, azután a nagy reformátorok: Luther és Kálvin a 16.-ban. De a sor folytatódik, mert az elmerevedés is folytatódott.

Kialakult az, amit protestáns orthodoxianak neveznek, s ezzel szemben indult meg a puritánusok mozgalma a 17. században, a pietizmus a 18. században, a 19.-ben a racionalista teológiával és az egyháztagok elhitetlenedésével szemben lép fel a belmisszió és az egyesületek, a 20. században az evangélizáció.

A reformáció tehát nem egyszerűen azt jelenti: „Legyen úgy, mint régen volt!”. Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyan-

az, de a tegnap és a ma nem ugyanaz, s Jézus üzenete a változó világnak megfelelő formában kell hogy megszólaljon. Jézus másképp beszélt Nikodémussal, mint a sa-

Lapköszöntő Délvidékről

A Magyar Református Presbiteri Szövetség újraindult lapja, a Presbiter 20 éves jubileuma alkalmából Isten gazdag áldását kérjük a lap olvasói és szerkesztői életére és további szolgálatára, ezzel az Igével: „Maga pedig a békességnek Ura adjon néktek mindenkoron minden tekintetben békességet. Az Úr legyen mindnyájatokkal” (2Thessz 3,16)

A Szerbiai Református Keresztén Egyház tagjainak nevében a honlap Szerkesztősége

(Folytatás az 1. oldalról.)

máriai nővel, és feltehetőleg másképp Zákéussal, bár lényegében ugyanazt mondta, mert a hatása ugyanaz volt: az újjászületés. Minden igehirdető mindig azt keresi, hogy Isten örök üzenetéből mi az adott helyzetben az időszerű üzenet. Ez állandó feszültséget jelent, amit mi nem szeretünk, pedig az egyház ezt nem „úszhatja meg”. Nem, mert az egyház Krisztus teste, és Jézusban az örökkévaló, az időtlen jelent meg az időben, az ideigvalóban. A reformáció az ebben a feszültségben való szüntelen keresést jelent, keresését annak, hogy mi mutatható fel a mai ember számára Isten örökkévaló szeretetéből jobban, mint az tegnap történt. A gabonamag példázata itt is érvényes. A mag elhal, de nő belőle másik mag. A mag nem ugyanaz, de a fajta ugyanaz, ha valami külső hatásra el nem fajzik. Ebben az esetben segíteni kell, hogy az eredeti fajta megújuljon. A reformáció, a „visszaalakítás” (hiszen a szó ezt jelenti) a megújulás útján való

Talán nem kell ezek után magyarázni, hogy hogyan függ össze a reformáció a presbitériumok megújításával. Nemcsak úgy, hogy idős, becsületes szolgálatban megöregedett presbiterek helyére más, fiatal presbitereket választunk, akik még friss testi és szellemi erőben vannak, és fel tudják váltani azokat, akik hat, tizenkét vagy még több évi szolgálatban elfáradtak, elkoptak, vagy akikben a lélek még kész, de a test erőtelen. Van egy ennél sokkal fontosabb körülmény is. A presbiterválasztás lehetőség arra is, hogy a presbitérium a megújulás folytán reformálódjék: visszaalakuljon arra a formára, amelyet az Igében a presbiterekről olvashatunk. Lehetőség arra, hogy a presbitérium hitében, engedelmisségében, testvérszeretetében megújuljon, hogy Isten örök szeretetét, mely az időben Jézus értünk való önfeláldozásában, váltságahalálában jelent meg, a maga hétköznapi szolgálatában a mai emberhez szólóan, időszerű szeretetben tudja megmutatni. Ehhez református („visszaalakított”), megújult presbiterekre van szükség.

Dr. Ritoók Zsigmond

Az Ige körül

Töltsétek be a Földet! – Megtettük, Urunk!

Amikor Isten embert teremtett a Földre, akkor már a vizek nyüzsögtek a nagy vízi állatoktól és a különféle-fajta úszó élőlényektől, a levegőt pedig a madarak népesítették be – ösztönösen eleget téve Isten teremtő parancsának. Hasonlóképpen a szárazföldet is ellepték a különféle-fajta barmok és mindenféle csúszómászók. „És látta Isten, hogy ez jó” – olvassuk a Teremtés könyvében (1Móz).

A Teremtő atyai gondoskodása előre mindent elkészített, és így helyezte bele az Édenbe az első emberpárt, azzal a feladattal, hogy „szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen” ... továbbá, hogy az ember az Édent „művelje és őrizze”. Volt tehát megszámlálhatatlanul sok állat és növény – és volt egy emberpár.

Mint tudjuk, ez az édeni állapot nem tartott soká, mert az ember – engedve az Isten ellen fellázadt Sátán hitetésének – olyanná akart lenni, mint az Isten... de Tőle elszakadva, a saját eszét, vágyait követve az uralkodásból hatalmaskodás, a meghódításból pusztítás, az őrzésből tékozlás, a művelésből kizsigelés lett. A büntől átszőtt, megromlott gondolkodásunkkal és életvitelünkkel csak egyetlen részét teljesítettük az isteni teremtő parancsnak: *a Földet benépesítettük!*

Benépesítettük annyira, hogy várhatóan ezekben a napokban éri el a Föld népessége a hétmilliárd (7.000.000.000) főt. Ezt az elképesztően nagy embertömeget, ha meg szeretnénk egyesével számlálni – és másodpercenként egyet számolnánk – 222 évig tartana a számbavétel, ha pedig egyesével sorbaállnánk, 90-szer kerülne meg a sor az egyenlítő. Elképzelni is nehéz, hogy milyen nagy szám ez a hétmilliárd! „Nektek pedig még a hajatok szálai is mind számon vannak tartva” – licitál rá Jézus Krisztus a döbbenetünkre (Mt 10,30).

Az Ige fölött elcsendesedve alázzuk meg magunkat szerető Mennyei Atyánk előtt, és valljuk meg, hogy istenkedésünkkel ala-

posan tönkretettük mindazt, ami a teremtéskor még igen jó volt!

Nem csak az Édenben, de még akár egy-két száz évvel ezelőtt is természetes volt, hogy a levegő tiszta és belélegezhető, a kútból vagy forrásból nyert víz iható, ha tüzelő kell vagy az építkezés, hajóépítés igényel fát, ott az erdő. Elizeus a prófétatanítványokkal csak lement a Jordán partjára kivágni néhány fát, hogy bővítsék szállásukat (2Kir 6,1-2). Salamon gabonát termelt, érte a Libanonról cédrusfát vásárolt a templomépítéshez. És ott vannak a mezei vadak: csak a vadász ügyességén mult, hogy elejti-e őket vagy sem. Sámson oroszlánkölyköt szakított ketté, Dávid pedig az oroszlánval vagy medvével is megküzdött, ha az a nyáját bántotta. Ennyire emberközelen éltek még a nagyvadak is. Hírám hajói Ófirból aranyat, ébenfát és drágaköveket hoztak (1Kir 10). Minden megellehető volt a Földön, csak ügyesség és szorgalom kellett hozzá, hogy birtokba vegyük. Ha elszaporodott a nyáj, s a terület már nem volt képes táplálni a juhokat, csak szét kellett nézni, s a nyáj egy részével új területet keresni. Így vált el Ábrahám Lóttól: „Hát nincs előtted az egész ország? Vájl el tőlem! Ha te balra tartasz, én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek” (1Móz 13,9) – ilyen egyszerű... volt.

Voltak ugyan prófétai hangok már az Ószövetségben is arról, hogy ha Isten nem ad esőt, kiszárad minden, és pusztul ember és állat, de nem vettük komolyan, hisz megoldható globális szállításokkal. Ha itt nem esik az eső, majd esik a Föld másik oldalán. A szállításhoz az üzemanyag, a járműépítéshez a nyersanyag a föld alatt van, csak felszínre kell hozni és feldolgozni...

Kedves Presbiter Testvéreim, nincs ez így többé!

Volt megszámlálhatatlanul sok állat és növény, a föld méhe tele volt ásványi kincsekkel és energiahordozókkal, és volt egy emberpár – mára van *hétmilliárd* ember, és az Édenben gazdagon megtöltött éléskamra, tüzelővel tele pince, bőven csordogáló frissvízű patak ürülni kezd.

Nem csak a felelőtlen államok és állampolgárok próbálják fenntartani pazarló életüket kölcsönökből, hanem az egész, az életét Isten nélkül istenkedve élő emberiség az isteni gondoskodásból felhalmozott kincseit éli fel. Többet fogyaszt, mint ami pótolható.

„Szőlője volt kedvesemnek kövér hegyoldalon” – közvetíti a Teremtő üzenetét Ézsaiás próféta (Ézs 5), és – „mit kellett volna még tennem szőlőmmel, amit meg nem tettem?” – kérdezi Isten. S innen hadd idézzem a Károli fordítás szerinti veretes szép nyelven az Úr szemrehányó szavait: „és várt jogörzésre, s ím lón jogorzás; és irgalomra, s ím lón siralom! Jaj azoknak, a kik a házhoz házat ragasztanak, és mezőt foglalnak a mezőkhöz, míg egy helyecske sem marad, és csak *ti magatok* laktok itt e földön!” Igen, *mi magunk*, mert a vadon élő állatok életterét is fokozatosan birtokba vesszük, őket kihalásra kárhóztatva.

Ézsaiás által még csak a választott népet figyelmeztette a Teremtő Isten, de tudjuk, hogy „Mindez pedig ... figyelmeztetésül íratott meg nekünk, akik az utolsó időkben élünk” (1Kor 10,11).

Mi, az Egyház tagjai mint Krisztus teste, hordozzuk Krisztus tisztségeit (kenetet), így a prófétai kenetet is (Heidelbergi káté 32.). Nekünk, akik világosságban járunk, prófétai feladatunk Isten teremtési rendjét képviselni a világban, úgy is, hogy gondozzuk és őrizzük a kertet. Hogyan? Például úgy, hogy a templom, a parókia, a presbiter háza, kertje is példázza az Édent őrző és művelő ember gondosságát. Pál apostol a presbiter tulajdonságai között említi, hogy „szükséges pedig, hogy (a presbiternek) jó bizonyága legyen a kívülvalóktól” (1Tim 3,7). Egész környezetünk, életmódunk is bizonyágtétel az Isten nélkül élő világ számára.

Krisztus feltámadása óta az utolsó időkben élünk. Luther Márton azt mondta: „Ha tudnám, hogy holnap vége lesz a világnak, akkor még ma elültetnék egy almát.”

Így, a reformáció ünnepére készülve legyen Luther gondolkodásmódja is példa számunkra!

Dr. Viczián Miklós

NYITOTT SZEMMEL

Ki NE legyen presbiter?

Szövetségünk XII. Országos Konferenciája is az előttünk álló presbiterválasztás témájával foglalkozott. Az előadók elsősorban pozitív oldalról közelítették meg a témát, hangsúlyozva, hogy sáfárságra, sőt lelki sáfárságra is alkalmas, Urunkhoz és az Egyházhoz hűséges emberekre van szükség.

Én azonban felfigyeltem egyik előadónk (Dr. Huszár Pál főgondnoknak) német protestáns egyházi vonalon szerzett szomorú tapasztalataira. Azt hallotta, valósággal „lasszóval fogják” az egyháztagok közül a megbízásra megnyerhető embereket...

Nos, erre mondom én azt, hogy ilyen presbiterekre, akiket udvarlással, rimázkodással, netán presszióval lehet rávenni, hogy kegyeskedjenek elvállalni (esetleg csak formálisan) a megbízást – aztán végképp nincs szükség!

Élő hitű keresztyén ember számára az Úr szolgálatában való többrebiztatás, kegyelmi ajándék presbiterre válni! (Mt 25,21) Igaz, ahhoz, hogy ezt így érezze valaki – hálás szív kell, nem pedig elégedetlen, megkeseredett... Hálás pedig csak az, aki megtapasztalta Isten szeretetét, bűnbocsátó kegyelmét! Az ilyen ember azt kérdezi az Úrtól: „Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem?” (ApCsel 22,10).

Jó, ha valaki eleget tesz Isten parancsolatának, s az „Úr napját” megszenteli – vagyis részt vesz az istentiszteleteken. Egyértelmű, hogy templomkerülők szóba sem jöhetnek. A templomlátogatáson túl felmerül a kérdés: vajon van-e a jelöltnek Istennek odaszánt élete? Ha igen, akkor örülni fog az előtte megnyíló ajtnak – ha nem, akkor újabb tehernek fogja tekinteni...!

Kövespataki László

POSTALÁDÁNKBÓL

Miért jelentkeztem a Presbiteri Szövetségbe?

Több, mint 30 éve vagyok presbiter, 1987-ig a Tiszavasvári Református Egyházközséghez tartoztam, jelenleg a Nyíregyháza-Belvárosi Református Gyülekezetben töltök be presbiteri tisztséget, ugyanakkor a Nyírségi Református Egyházmegye gondnokaként is szolgállok. A szolgálatok folyamán több gyülekezettel kerülök kapcsolatba, így lehetőségem van arra, hogy jobban megismerjem a gyülekezetek életét. Tudom, hogy nagy a lelki éhség a gyülekezetekben, szívesen veszik a vendégszolgálatokat. Többször részt vettem olyan csendes napokon, konferenciákon, melyeket a Presbiteri Szövetség szervezett. Ezek az alkalmon tisztán, az Ige mérlegén megállva hangzottak el az igeszolgálatok, a személyes bizonyágtételek, tájékoztatások a Presbiteri Szövetség munkájáról, egyházunk életéről. Úgy gondolom, nagy szükség van arra, hogy minél több református gyülekezeti tag hallja meg ezeket az üzeneteket. Nem elég csak alkalomról-alkalomra eljárni és ugyanattól a lelkesítől hallgatni az igehirdetést, hanem mások bizonyágtételének a megismerésére is szükség van. Fontos, hogy tanításban is részesüljenek hittestvéreink, és egymás hite által épüljünk. A presbitereknek legfontosabb kötelességük, hogy elősegítsék a rájuk bízott gyülekezet lelki életét és gondos sáfárai legyenek az anyagi javaknak. Ezt a kettős feladatot nem szabad egymástól elválasztani és egymás ellen kijátszani. Nekünk, presbitereknek nagy a felelősségünk Isten és ember előtt. Meg vagyok győződve arról, hogy a Presbiteri Szövetség tagjaként még több szolgálatot tudok végezni a gyülekezetemben és az egyházmegyében.

Horváth Csaba, Nyíregyháza

Népszámlálás – református vallású

Amint közismert, hazánkban 2011. október 1. és 31. között népszámlálás lesz. Ennek során a kérdezőbiztosok felteszik a kötelező kérdéseket, de a nem kötelezően megválaszolható kérdések között szerepel az is, milyen vallású a megkérdezett. Egyházunk szempontjából nem közömbös, hányan vallják az országban magukat reformátusnak; ettől is függ, hogy a jövőben Egyházunk mennyit fordíthat intézményeink, templomaink fenntartására és nemzetünk siralmas erkölcsi állapota folytán is kiemelten fontos misszióra. Ezért kérjük, hogy testvéreink református vallásukat kérjék megjelölni a kérdőívben – akkor is, ha a kérdezőbiztos elfelejtené ezt megkérdezni –, és erre kérjék ismerős református testvéreiket is.

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZAGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Helyki felekezeti:
Budapest, VII. Vitéz Strády utca 1.
Telefon: 18-86

Kiadóhely: Hármasok utca 17.
Megjelenés: évente kétszer.

Főszerkesztő:

DR. RAVASZ LÁSZLÓ

Feladványozó:

SZABÓ IMRE

Főszerkesztő:

DR. CSIKESZSÁNDOR

A Magyar Presbiter az Országos Református Presbitereknek az Újságja. Nagyon fontos a közértelem érdekében. Kérjük a szerkesztőnek, hogy ne a haldoklókat, hanem az élőket szolgálja. A haldoklóknak majd mindig maguk a papoktól kell segítséget kérniük.

DR. NYÍRŐ GYULA BIZONYSÁGTÉTELE

A tudós pszichiáter 1943-ban mondta el e gondolatait, mikor a *Frangepán utcai református egyházközség gondnokául* választotta. Ekkor Nyíró Gyula (1895–1966), már 1939-től, az *angyalföldi elmeegógyintézet* igazgató főorvosa volt. Lapelődünk, a *Magyar Presbiter* 1943. július havi számában, a *Presbiterek bizonyágtételei* címet viselő, vissza-visszatérő rovatában közölte a gondnokká választása alkalmából mondott beiktatási beszédét, bizonyágtételét:

[...]

„Gondnokká választásom napjaim azt hittem, hitetlen sohasem voltam. Orvosi hivatásomnál fogva a természettudomány tanítása-

in fölnevelkedve foglalkoztam az egészség és beteg emberi lélek megnyilvánulásai-val. Hitvallásom a természettudományi világnézet hatására alakult ki, s büszke voltam reá. Büszke voltam, mert úgy éreztem, hogy a vallásos és a természettudományos világnézetek közötti ellentétesség a végső szempontokat illetően inkább csak mondvaszínált, és csak a túlzók fogalmazásában, valamint a szemléleti mód sajátosságában csúcsosodik ki. A természettudomány fölfogása szerint a lélek életjelenység, mely minden élőben keletkezésének pillanatától haláláig megnyilvánul. Az élet viszont az energiának egy sajátos formája, mely csak az élő szervezetet jellemzi. Ennek az energiának egyik megnyilvánulása a lélek, illetve a lelki működés. De miként az emberi élet egy magasabb organizációnak, az egyetemes életnek tagja, az emberi lélek is egy magasabbrendű lelkiségnek tartozéka. Ezt a magasabbrendű lelkiséget az emberi elme fölmérni nem tudja, s csak a hit útján közelítheti meg, létezését illetően azonban a természettudományok is csak pozitív bizonyítékokkal szolgálhatnak. Sokáig volt ennyi, ennyi s nem több a hitem. Hit volt ez? Nem! De nem volt tagadás sem! S bár az útmutatás e felfogásban bennefoglaltatott, mégis csak a hitetlenségnek sivár, lélektelen, üres állapotában tesped az, aki itt megreked. Gyarló ember, ki ennyi hittel megelégszik.

Ily tespedésből nőtt az én hitem isteni ajándékképpen nagyobbra bennem. Nem csak tanulmányaim, de a neurotikus betegekkel való foglalkozás révén vált bennem mind világosabbá a tudat, hogy a vallás az emberi lélek integráns része, s mint ilyen, bizonyíték az isteni gondoskodás mellett. Magam azonban eleinte az Istent csak a jóban, az örömben éreztem, s mert voltak szomorú napjaim is, nem tudtam hinni, hogy mindig velem van. Ma már tudom, hogy én nem voltam mindig Vele. Naív istenszemléletem sokáig csak egy mindig ajándékozó, jószákos Istent tudott elképzelni, Ki mintha csak azért volna a világon, hogy az ember örömét szolgálja. A jóért a magam módja szerint hálával voltam, a rosszban sem zúgolódtam, de nem tudtam hinni, hogy a rossz is érdekemben áll, és javamat szolgálhatja. Fejlődő hitemnek egy későbbi szakában Krisztust tartottam a legnemesebb embernek, s követendő példaképnek. Meggyőződésem volt már,

hogy az ember a fejlődés csúcán álló, az Istenhez közeledő lény, kinek e közeledésben Krisztus az útmutatója. Láttam a hitnek, mint központi eszmének szükségszerűségét, mint az egyetlen utat a magasabbrendűség felé. De nem tudtam még megalázkodni. Hitemnek ezt az állapotát fölfedtem egy csodálatosan elmélyült hitélettel élő lelkipásztornak, ki meleg szeretettel volt irántam. Vallomásomra elszomorodott, két-három mondattal elutasította állításaimat, de a további vita elől kitért, mint akit áthidalhatatlan szakadék választ el tőlem. És ekkor csoda történt, mihelyt valaki elől megvallottam Krisztust, Krisztus megszületett bennem, s azóta elhatalmasodott bennem, s ma tudom, hiszem, hogy nemcsak út az Istenhez Ő, hanem maga az Isten.”

[...]

Hitének megvallása után pedig az eskümintában foglaltakon túl is ekképp tett fogadalmat:

„Én magyarnak, keresztyén reformátusnak vallom magam nemcsak, mert őseim évszázadokon át e hitet vallották, nemcsak születésem és neveltetésem, de minden csöpp vérem és teljes meggyőződésem, teljes tudatos és tudattalan lényem szerint is, s mint magyar református óhajtom szolgálni gondnoki tiszteemben hazámat és egyházamat egyaránt.”

*

A Budapest – Angyalföldi református egyházközség temploma 1933-ban készült el. Lelkipásztora ebben az időben dr. teol. Gál Lajos volt.

Dr. Kis Domokos Dániel

Békesség Istentől

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – a szív,
Amíg ver, mindörökké nyughatatlan.
De mindörökké nyughatatlanul,
Istentől mégis Békessége van.
Nyugalma nincs, de Békessége van.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – a vihar,
Örök hullámozás a víz felszíne.
De lent a mélyben háborítatlanul
Pihen a tenger s az ember szíve,
Hadd hullámozzék a víz felszíne.
Békesség Istentől.

Nincs nyugalom, nincs nyugalom, – s ez a
Nyugalanság, mint a járvány, ragad.
Te sugarazd szét békességedet,
És szóval, kézfogással másnak add.
Az Isten Békessége is ragad.
Békesség Istentől.

Reggel mondd, délben mondd és este mondd
A Feltámadott első, szép szavát.
És ragyogóbbá lesz a reggeled,
És csillaghímesebb az éjszakád.
És békességesebb az éjszakád.
Békesség Istentől.

Békesség Istentől: mi így köszönjünk,
Hogy köszöntésünkben lélek legyen –
Vihartépett fák – ágainkon mégis
Vadgalamb búg és Békesség terem.
Békesség: köszöntésünk ez legyen.
Békesség Istentől.

Reményik Sándor (1935)

A presbiter munkamezeje (7.)**Az egyházköztség ifjúsága**

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.”
(Petőfi Sándor)

Kálvin János közismert mondása: az iskola az egyház veteményes kertje. Az ő gondolkodásában a „veteményes kert” nem haszonforrás, hanem áldozatos feladat. (Ő nem a mai pártpropagandisták szóhasználat szerint értette azt, hogy „aki az ifjúság, azé a jövő...”). A kertész fáradtságos munkával a palánta jólétét, fejlődését biztosítja, s nem a remélhető hasznot latolgatja.

A hetenkénti diszkóbalesetek híre is az ifjúsággal való foglalkozás fontosságára hívja fel a presbitériumok figyelmét. Apátlan- anyátlan nemzedékről van szó. Ennek következtében az élet dolgai tekintetében tudatlanok szorulnak rá – úgy érzik – a másik tájékoztatlan „útmutatására”. Vak vezet világtalant. A várható tömeg vonza a magánost. S kapja, amit kap: mocskot, szemetet, italt, narkót, extrém magatartásformát. Amit éppen az alvilág kínál.

A presbitériumnak nem azért kell biztosítania az ifjúsággal való foglalkozás kereteit, anyagi háttérét, hogy jó kádereket neveljen az egyháznak. Az ifjúság kiált segítségért! Ugyanis nincs árva lénnyel, mint a kommunizmus idején nevelkedett mai felnőttek gyermeke. 1945-ből egyetlen település: Szabadszállás adatait említjük: 112 hősi halott után maradt 56 özvegy és 88 árva (Tóth Sándor: Akik még élhettek volna. 1990). Magyarország 3000 települését figyelembevéve ez jelent félmillió hősi halottat és hadifoglyot. Több, mint cinikus az a kommunista állítás, hogy a nők egyenjogúsága érdekében nyitották meg előttük a munkavállalá-

si „lehetőséget”. Így félmillió gyermek nevelkedett apátlanul, anyátlanul. Ma közülük kerül ki a szülők tekintélyes része. S ma már neveletlen szülők próbálják átadni a boldogulás kulcsát... kapukulccsal, fogamzásgátlóval, s liberális-libertinus védőnők titkaival.

A presbitérium feladatát két részre kell osztani. Maga a testület a munka kereteit kell, hogy biztosítsa. Ha kell, komoly áldozat árán. Kategórikus imperativusz: foglalkozni kell az ifjúsággal. Nincs felmentés! Lelkipásztorra van a gyülekezetnek. (A lelkipásztor százszor annyit ér, mint egy átlag-pszichológus!) Jó esetben van a presbitériumnak hittanoktató, sőt tanító, tanár, orvos tagja. A megszokott hagyományos foglalkozásokon túl (pl. hittanóra, konfirmáció) cserkészlet, kézművesség, környezetápolás – akár bélyeggyűjtés – sokféle lehetőséget kínál a csoportok összetétele. Népdalkör, tornakör is a látóhatárba kerülhet. Csak egyet ne tegyünk: véletlenül se utánozzuk a diszkólegkört abból a súlyos tévedésből kiindulva, hogy „ez kell a mai fiataloknak”. Minden madár szárnyalni szeretne és nem a porban vergődni!

A mai református közgondolkodás nagyon fantáziátlan és szegényes. Történelmünk folyamán nagyon áldozatos és találékony volt. A mohácsi vész utáni években kollégiumokat alapított. A Lorántffy Zsuzsanna által idehozott Comenius a pedagógia csodáját hozta létre. Wesselényi Miklós a magyar ifjúság „bálynája”. Előtte Apáczai Csere János – bár fiatalon elhunyt – évszázadokra meghatározta a magyar református nevelés irányát. Batiz Dénes, dr. Kovács Bálint, Dobos Károly a két világháború között jeleskedett. Soos Géza teljesítménye pedig szinte utolérhetetlen.

P. V.

És ti se vessétek meg magatokat,
asszonyok,
mert Isten Fia asszonytól született!
Augustinus: A keresztyén küzdelem XI/12

Íme Krisztus születése sokoldalú megközelíthetőségének egyik lehetséges módja. Ugyanis amilyen fontos hangsúlyozni Jézus Krisztus férfiúi voltát, ugyanúgy nem mehetünk el ama tény mellett, hogy asszonytól született. Ez pedig azért lényeges, mert a megtestesülés így kerül – a különböző nemek számára – egyensúlyba. Kizár minden öncélú kiközösítési lehetőséget, egyik fél sem túlozhatja el jelentőségét, születési adottságát anélkül, hogy ne helytelen következtetéseket vonna le a maga igazolására. Jézus Krisztus személye egyik nemet sem hagyja érintetlenül. Krisztus-

ban nincs férfi, sem nő (Gal 3,28), azaz spirituálisan föloldja a különbséget, hiszen mindkettő az ő testének szerves része, tehát a nő is éppúgy Isten gyermeke. Ugyanakkor az Atya nem kisebb szerepet szánt a női nemnek, minthogy az ő Egyszülött Fiának ajtója legyen, melyen keresztül belép a bűnös világba. Ezzel együtt azonban egyfelől a teremtés rendjét erősíti meg, amikor az ember születéséhez szabja magát, és nem tesz kivételt, hiszen az Emberfiáról van szó, másfelől, az ősevangéliumban tett ígéretének is eleget tesz, s bár Ádám Éván keresztül jut a tiltott gyümölcshöz, mégis érvényt szerez abbéli szándékának, hogy az asszonyt is bevonja az üdvtörté-

Apropó

net egyik jelentős epizódjába, s lesz Éva Mária előképe. S noha a Fiú természeténél fogva másként is eljöhett volna, mégis ez a mód volt kiválasztva, ámbar istenségét hangsúlyozva fogantatása különbözött az emberétől. Mindezek ismeretében úgy gondolom, érthető, sőt egyáltalán nem alaptalan a biztatás: Isten Fia asszonytól született! Asszonyok, ti, akik szívetek alatt hordozzátok az életet, örvendeztetek és ujjongjatok az Úrban, mert bár az Isten Fia már megszületett, de az elhívandók gyülekezetét, az ő húsvér-testét nektek kell világra hozni. A szentek születésének még nincs vége, Krisztus teljes egyháza még nem született meg, s ez a szent vajúdás reátok vár. Reátok vár ez az idők végéig tartó folyamatos megtestesülés. Ne vessétek meg magatokat, mert Istennek terve van veletek.

Apostagi Zoltán

XX. századi „gályarab”-prédikátorok**Búcsúzik a rovat**

Hat éven át mutattuk be egyházunk egy-egy mártír (megölt), vagy konfessor (életben maradt) hitvalló lelképásztorát. A „Negyvenegy prédikátor” címen 5 kötetben megjelent 270 hitvallót mutattunk be rövidített formában. (Most készül a zárókötet, így számuk meghaladja a 300-at.)

A sorozat célja nem historikus volt. A história megírása történészek feladata. A mi célunk csak az volt, hogy segítsük egyházunk tagjait abban, hogy eleget tudjanak tenni a Szentírás parancsolatának: „Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik szólottak néktek az Isten beszédét és figyelmeztetést az ő életük végére, kövessétek hitüket: *Jézus tegnap és ma és örökké ugyanaz!*” (Zsid 13,7-8) A keresztyének második nemzedékét inti a szentíró arra, hogy egy pillanatra se feledjék hitük hatalmas értékét, amiért az első nemzedék – meg sok későbbi – számos tagja vértanúhalált szenvedett!

Sajnos mi magyarok, mint reformátusok is számos – nem magyarázható ok folytán – feledékenyek vagyunk. Római katolikus atyafiak már 1992-re (!) 1200 mártír és konfessor adatait gyűjtötték össze szakszerűen és még ma is közlik folyamatosan a hitvallók szenvedéstörténeteit. Ennek következtében az a tévhit uralta el a médiát, hogy a katolikusok adták a kommunizmus idején a mártírokat, a protestánsok meg a kollaboránsokat... (Országos hírű politikus csodálkozott azon, hogy voltak református lelkészvértanúk...)

Szoktunk beszélni „drága hitünk”-ről. A valóban drága hitért egy egész egyházkerületet kitevő lelkészi közösség esett ki a szolgálatból! Manapság a „csodálatos” szabadság és nyugalom idején nagy kísértés az „ellaposodás”. Sokan csak valamiféle vallásos „szabadidő központnak” tekintik az egyházat, ami arra való, hogy „jobb körökből” származó emberek kulturáltan, vallásosan töltsék el idejüket születéstől kopor-

sóig. Lehet metafizikai előadásokat (prédikációkat) hallgatni, templomi koncerteken részt venni, kocsmákat kerülő kiránduláson időt tölteni, rendes sorstársakkal táborozni stb. Holott világformáló tényezőnek kellene lenni.

A XX. század második felében a végzős fejjé szocialista fantaszták (a multat végképp elfeledni, s a világot sarkából kiforgatni...) viszont nagyon is tisztában voltak az egyház, pontosabban a keresztyén hit jelentőségével. Éppen ezért próbálták tüzzelvassal irtani Isteni egyházát. (Egyedül Hódmezővásárhelyen 13 lelkész tönkretételéről számol be feletteseinek 1951-ben a tanácselnök. Ténykedéséért dicséretet vár.)

Református keresztyén hitünk valóban nagyon drága. Egyházunk színe-java veszett oda az alvilági szocialista fantaszták és a hitvallók küzdelmében. (Az utóbbiak egyetlen „fegyvere” volt az Ige.) Mint ahogy nem beszélhetnénk 1671 után magyarországi reformátusságról, úgy a XX. század második fele után sem, ha nincsenek hitvallók. Igaz az ógyházi mondás: Mártírok vére: magvetés. (Antióchiai Ignatius) Illyés Gyula tollára lenne szükség a kérdés megválaszolására.

A munkáról csak annyit, hogy 1957. november 8-án kezdődött. Ezen a reggelen jött át a szomszéd házból Dr. Domján János felesége, Dr. Vásárhelyi Katalin a budapesti Teológia igazgatójához, Pap Lászlóhoz, s jelentette, hogy az éjjel a szovjet katonai rendőrség elhurcolta férjét. A professzor kérdően nézett tanársegédjére, kinek el kellett mennie a Duna szállodában székelő szovjet katonai ügyészségre. Délre már vihette a hírt, hogy a külső-Józsefvárosi lelkész a Fő utcai börtönben tartják fogva. Másnap d.e. már hazaérkezett. Feltehetően Dr. Kardos János egyházkerületi gondnok egyengette útját. Akkoriban azonban senki semmit nem kérdezt, nem is jegyzetelt. A Főgondnok 1959-ben – a sorozatos inzul-

sok miatt kapott infarktus következtében – sírba vitte tudását. Ezzel kezdődött a „Negyvenegy prédikátor” eddigi öt kötetének anyaggyűjtése.

Ma is igaz Misztótfalusi Kis Miklós vallomása: „Egy szegénylegény szíves devotiója többet teszen, mint egy ország ímmel-ámmal való igyekezete.”

Hogyan tovább?

1. *A teológiai oktatás mindaddig csonka és zsákutcás, amíg a jövő lelkésznevezdek gondolkodásába be nem épül a kommunista rémeszmék tombolása idején vég-sőkig hitvalló, helytálló lelképásztorok áldozatos példája.* (Kivégzések ítélettel vagy anélkül, GULÁG-száműzetés, Dunadelta, Dunacsatorna, börtön, Kistarcsa, Tököl stb.)

2. *Módját kell találni annak, hogy református középiskolai hittanoktatás keretében évenként jusson 1-1 óra a Zsid 13,7-8-ban foglaltak értelmében megemlékezésre.*

3. *Reformációs – vagy más – megemlékezések sorában gyülekezetenként essék szó a XX. század második felének hithőseiről.*

Itt nem régi sebek feltépéséről van szó, hanem hitünk és hitvallásunk értékességének tudatosításáról.

S még egy feladat hátra van. *Ezernél több presbiter ugyanazt a sorsot élte át. Minden mai presbitériumnak kötelessége, hogy hitvalló elődei életét feltárja. Nem szabad soha elfelednünk: Őseink hite, a jövő reménye!*

Dr. Papp Vilmos

Köszönet érte, Tudós Tiszteletes Úr!

Lapunk szerkesztőbizottsága és olvasótáborában nevében nagy-nagy köszönetet mondunk dr. Papp Vilmos tudós lelképásztor Testvérünknek, aki éveken át minden lapszámunkban közölt történelmi portréival szembesítette az olvasókat legújabb kori magyar református egyháztörténetünk drámai korszakával, az üldözés és a megnyomorítás eseteivel, lelkész és gondnoksorsokkal. Rámutatott arra a hitbéli helytállásra is, ami példaadó hithősökké avatta életüket. Láthattuk az önmagából kivetkőzött istentelen emberi hatalom egyházüldöző tombolását, és azt, hogy áldozataik „victor quia victima”-vá lettek, azaz áldozatként, legyőzöttként is győztesekké. Adjon „Vili Bátyánknak” az Idők Ura naphoz-napot, hogy a rábízott üzeneteket átadhassa nekünk újabb írásaiban. Köszönjük, Tiszteletes Úr, Isten éltesen közöttünk továbbra is!

Dr. Békefy Lajos felelős szerkesztő

PRESBITERI TALÁLKOZÓK

NAGYKÁLLÓ – a presbiterválasztásról

Szép nyári időre virradtunk szeptember 10-én, amikor presbiteri találkozóra gyűltek össze a Nagykállói Református Egyházközség presbiterei és a környékről az érdeklődő presbiterek. A Kossuth utcai Missziói Házban 10 órakor kezdődött a program *Dr. Gaál Sándor* esperes úr nyitó áhítatával, aki a napi Ige alapján (Jn 19,8-16) szolgált.

Dr. Szilágyi Sándor, a Presbiteri Szövetség főtákará megnyitó előadásában beszélt arról, hogy ez a találkozó azért időszerű, mert ebben az egyházmegyében a Presbiteri Szövetségnek nincs területi szervezete, így képviselői szavazati joggal nem vehetnek részt az országos közgyűlésen. Másrészt lehetőség nyílik az esedékes presbiteri tisztújításra való felkészülésre az Igében, hitvallásainkban, valamint Kálvin tanításában kinyilvánított elvek alapján.

Dr. h.c. Szabó Dániel, a Presbiteri Szövetség elnöke utalt arra, hogy egyházunkban 16 ezer presbiter van, akik Jézus Krisztus jó vitézeiként sokat tudnak segíteni a lelkészeknek és tenni gyülekezetünk épüléséért. Kedves színfolt volt *Jánóczky Renáta* 7. osztályos konfirmandus szavalata, aki *Füle Lajos* „Presbiter” c. versét mondta el. A szünetben sütemény, kávé, ásványvíz és a személyes találkozások, beszélgetések szolgálták testi-lelki frissülését. Ezt követően *dr. Judák Endre*, a Presbiteri Szövetség presbiterképzési titkára tartott vitettképes előadást a presbiteri tiszt különböző aspektusairól,

egészen a presbiterválasztás szempontjaiig, valamint a kisköri konferenciák jelentőségéig.

A találkozó tanulságait *Horváth György* helyi lelkész összegezte, majd imádsággal és áldással berekesztette. A programnak megfelelően 1 órakor került sor a gyülekezet asszonyai által készített finom és bőséges vendéglátásra. Mindnyájan úgy éreztük, egy tartalmas és szép napot töltöttünk együtt, köszönet az előadóknak és a vendéglátóknak egyaránt. Soli Deo Gloria!

Horváth György

ETE – presbiteri tisztség és a Biblia

A tatai egyházmegyében működő Héthatáros kiskör presbiterei számára szerveztünk presbiteri továbbképzést Etén. A tavasszal megkezdett sorozat ötödik alkalma volt ez a rendezvény, a környékbeli gyülekezetekből harminc résztvevő jött el. Rendezvényünknek a helyi önkormányzat a művelődési házban biztosított helyszínt. Köszönünket fejezzük ki ezért.

Bátki Dávid, helybeli lelképásztor áhítatát hallgathattuk meg, aki a samáriai asszony történetéről beszélt. Ennek az asszonynak a példája is jól mutatja, hogy milyen könnyen válhatunk Jézus követőjévé, csupán hagynunk kell, hogy megszólítson és ezt a megszólítást ne utasítsuk el. Mikor elfogadta a Szentlelket, már képes volt arra, hogy ő hirdesse Isten országát, hiszen szavára sokaság ment oda Jézushoz.

A presbiternek is fel kell ismernie, hogy küldetése csak Isten Lelke segítségével lehet sikeres.

Az idei presbiterválasztás köré összpontosult a rendezvény második fele. Meghívott előadónk *dr. Viczián Miklós* volt, aki a Magyar Református Presbiteri Szövetség missziói titkára.

Diaképes előadásának fő gondolata a presbiteri tisztség bibliai alapjainak bemutatása volt. Hangsúlyozta, hogy a presbiteri tiszt Istentől elrendelt dolog és a mai presbiterek is a bibliai példából bemutatott hármass felkentséget hordozzák.

Előadásából kitűnt, mennyi mindennek kell megfelelni egy presbiternek. Már-már olyannak tűnhetett ez a felsorolás, amely alapján akár ne is vállalkozzunk a presbiteri tisztségre.

Pál apostol szavaival és példájával nyugtatott és biztatott mindenkit, aki azt írta magáról, hogy még ő sem tökéletes, neki is folyton tanulnia kell.

A színvonalas előadás után kérdések és válaszok lehetőségei következtek. Több hozzászóló is beszélt arról, milyen nagy felelőssége van gyülekezetünk fennmaradásában a presbiterek munkájának. Hosszan folyt az elmélkedés a női presbiterek szerepéről, s arról, hogy helyes-e az a több gyülekezetben meglévő vélemény, hogy nők ne legyenek presbiterek. Az előadó válaszában rámutatott a férfiak óriási felelősségére ezen a téren, hiszen ahol női presbiterek vannak, az elsősorban azért van, mert a férfiak eltűntek az adott gyülekezet életéből.

A helybeliek szeretetvendégséggel készültek az alkalomra, így a hivatalos rész bezárása után már kötetlen beszélgetésben ismerkedtünk egymással, egymás örömeivel, nehézségeivel.

A Presbiteri Szövetség tatai szervezete működésének egy mérőkövéhez érkeztünk. Presbiterképzési sorozatunkat a Héthatáros kiskörben hirdettük meg elsőként, melyet sikeresnek könyvelhetünk el, hiszen az öt alkalom résztvevőinek átlaglétszáma 40 fő volt.

Bogáth István

NYITOTT KAPUK

Az őszi presbiterválasztás jegyében megrendezett esemény résztvevői a presbiteri szolgálat lehetőségeivel kapcsolatos kérdésekre keresték a válaszokat „Nyitott kapuk a presbiterek szolgálatai előtt” címmel. A konferencia alapigéje a Jel 3,8 volt: „Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be, mert bár kevés erőd van, mégis megtartottad az én ígémet és nem tagadtad meg az én nevedet”.

A konferencia első napjának témája a presbiteri szolgálat előtt megnyíló ajtók voltak. Nyitó áhítatában Horváth Géza pasaréti lelkipásztor hangsúlyozta, hogy csak az Egyház Ura illetékes ezeket az ajtókat nyitni vagy zárni. Ma nagy a kísértés, hogy ne vegyük komolyan a nyitva álló ajtókat. A nyitott ajtó a misszió ajtaja. Az ígehirdető szerint, ahogy a filadelfiai gyülekezet nyitott ajtó volt a pogány világ felé, úgy nekünk is nyitott ajtóvá kell lennünk a mai társadalom felé. Az evangelizáció ideje nem járt le, ezért nem hagyhatunk fel Isten Igéjének a hirdetésével, és nem kereshetünk helyette kiskapukat, szolgálat helyett „szolgáltatást” végezve.

A világi egyháztagok szolgálatának mibenlétéről szóló, még készülő könyve alapján osztott meg néhány gondolatot a presbiteri szolgálat előtt megnyíló ajtókról a hallgatósággal Huszár Pál főgondnok, a Zsinat világi elnöke. Elmondta, hogy németországi tapasztalatok készítették a kérdés alaposabb átgondolására. Ahogy fogalmazott, nyugati testvéreinknél nem egy városi gyülekezetben is lasszóval fogják a presbitereket, és ha a mi egyházunk még nem is tart itt, de mindenképpen a presbiteri szolgálat megújítására van szükség, ami a lelki megújulást és a fiatalítást jelenti szerinte. Arra kérte a presbitereket, hogy a presbiteri tisztet tekintés hivatásnak és ezekben a válságos időkben is merjenek szólni az emberekhez, mert a nem lelkészi egyháztagok szava sokszor hitelesebben hangzik a mai ember számára, mint a lelkipásztoroké, és olyanokhoz is eljuthat, akik a szószék közelébe sem mennek. Jó lenne, ha a presbiterek a tisztségviselők igei ismérveiből legalább egyet-egyét meg tudnának valósítani.

Fekete Károly debreceni teológus, a Debreceni Református Hit tudományi Egyetem rektora a 69. Zsoltár alapján – „a Tè házad iránti féltő szeretet emészt” – a presbiterek istentiszteleti szerepvállalásáról beszélt előadásában, egyrészt elvi-gondolkodásbeli, másrészt gyakorlati szempontból megvilágítva azt. A Generális Konvent Liturgiai Bizottságának elnöke elmondta: a vasárnap megszenteléséből nem szabad engedni, és az istentiszteletnek az Istenhez méltó, igényes környezetben kell történnie, amiért a presbiterek is felelősek. Az előadó figyelmeztetett arra is, hogy a presbiterek nem hallgatóság az istentiszteleten, hanem aktív tényezők. Az istentisztelet nem válhat a korjellelműzők foglyává, hanem ki kell vezetnie az ígehallgatókat a társadalomból, és be kell vezetnie őket „a Szentséges világába”. Fekete Károly szerint a presbiter elvárja és elismeri a liturgiában résztvevők magas színvonalú szakmaiságát, és visszajelzéseket ad és gyűjt a szolgálattevők számára. A

presbiterek lehetséges gyakorlati feladatai között említette többek között az istentisztelet előtti imaközösséget, a templomba érkezők fogadását, a bűnvalló imádság elmondását, a lekcio olvasását, az adakozás és az adományok bejelentését, a hirdetések elmondását, keresztelekor a család kalauzolását, úrvacsoraosztásnál pedig az asztal megterítését.

Az első nap végén Marosi Nagy Lajos, a Baptista Presbiteri Tanács elnöke a 2Pét 1,10 igéjével köszöntötte a konferenciát és kívánt áldást annak további menetére is. A napot Sós-kúti Zoltán budapest-rákoskeresztúri lelkipásztor evangélicizációs szolgálatára zárta a Ján 21,15 és következő versek alapján.

A második nap imaközösséggel kezdődött dr. Viczián Miklós missziói titkár szolgálatával, majd reggeli után Fónagy Miklós vác-felsővárosi lelkipásztor, tb. esperes áhítata készítette elő a délelőtti előadásokat.

Ezen a délelőttön a közéleti szerepvállalásról volt szó, amiről elsőként Tőkéczi László egyetemi tanár, dunamelléki főgondnok beszélt a résztvevőknek. Elmondta, hogy a reformáció a középkorhoz képest a közéleti szerepvállalás kapcsán azért hozott óriási változást, mert kimondta, hogy a templom kívül végzett munka is szolgálat, így a közéleti szerepvállalás is közvetett istentisztelet, ami Isten dicsőségére lehet.

A presbiteri szolgálat szerinte tehát sokféle tevékenységet jelenthet, nem pusztán a kegyesség gyakorlását. Az előadó hangsúlyozta: a kegyesség fontos, de bizonyos mértéken felül kivonulást jelenthet a világból oda, ahol csak a szűk csoport üdvössége lesz a fontos, de az elveszett világgal nem foglalkozik. Tőkéczi László szerint a hitélet intenzitása sok mindentől függ. „Fontos, hogy el tudjuk fogadni egymást, ezért nem szabad az egyházon belül uniformizált keresztyénséget hirdetni. Nem szabad a keresztyén közösségből kizárni azokat, akik különböző okokból ezt a beszűkített keresztyénséget, kegyességet nem akarják elfogadni” – fogalmazott a főgondnok. Az előadó hozzátette: a közéleti szerepvállalás – a közösség, illetve azon belül az elesettek szolgálat, képviselése – igazi keresztyén feladat. Ha ezt elutasítjuk magunktól, akkor odaadjuk a lehetőséget azoknak, akik nem a keresztyén értékrend alapján tevékenykednek. Más népszámlálási adatok mellett felhívta a figyelmet arra, hogy Budapesten 225 000 ember vallotta magát reformátusnak, de a nyilvántartott egyháztagok száma csak 58 000. Ki kell lépünk a gyülekezeti környezetből, hiszen csak úgy lehetünk kovásszá, ha liszt közé vegyülünk!

Kovács Levente külső-józsefvárosi presbiter, a Magyar Bankszövetség főtitkára előadásában kifejtette, hogy az egyház társadalmat formáló erő, ezért sem a szervezet, sem annak tagjai nem szűkíthetik le tevékenységüket a saját területükre, hanem társadalmi-közéleti szerepet kell vállalniuk. A pénzügyi szakember elmondta: egy jól működő társadalomban az utcaseprőtől a bankárig minden szakmára szükség van, ezért fontos, hogy minden ágazatban legyenek keresztyének. Kovács Levente szerint például a magyar közgazda-

12. ORSZÁGOS PRESBITERI KONFERENCIÁNKRÓL

sági képzésben mai napig a neoliberális szemlélet az uralkodó, pedig nagy szükség lenne konzervatív szemléletű közgazdászok képzésére is. Az előadó az egyházunkat érintő legégetőbb problémákat is érintette: szólt többek között a templomlátogatók számának csökkenéséről, gyülekezeteink pénzügyi életképtelenségéről, a presbitériumi kontroll gyengeségéről, valamint a gyülekezetek, intézmények és egyházszervezeti szintek érdekkülönbözőségeiről.

A két előadást kerekasztal-beszélgetés követte, amelyen az előadókn kívül *dr. Szabó Dániel*, a Szövetség elnöke és *dr. Nagy Sándor* tb. főgondnok, a Református Közéleti és Kulturális Központ kuratóriumának elnöke vett részt, akik a Szövetség főtitkára által feltett kérdéseket vitatták meg.

Az első nap délutánján a presbiterok lelki sáfári feladatairól esett szó. Elsőként ennek lehetőségeiről szólt *Szarka Miklós* családterapeuta-lelkipásztor előadása. A Református Házasság- és Családsegítő Szolgálat nyugalmazott vezetője szerint ott, ahol alszik az egyház, teljesen érthetetlen ez a fogalom. Véleménye szerint azonban „az egyház nem a papok egyháza, ahol kizárólag rájuk lenne bízva az Igéért való tusakodás”. Az előadó kifejtette: *a presbiterok lelkigondozói szolgálatának háromféle gyülekezeti struktúra lehet akadály: a teokrácia, a kongregácia és a demokrácia*. Az első esetben egy személy kiváltsága közvetíteni Isten és a közösség tagjai között, a másik esetben a gyülekezetet az anyaszentegyházzal azonosítják, ahol a közösség tagjai csak önmagukat építik, és nem foglalkoznak mások lelki táplálásával, a harmadik pedig a lehangosabbak hatalmát jelenti, egy olyan közösséget, ahol az emberek nem tudják meghallgatni a másikat. *Szarka Miklós* hozzátette: a presbiterok lelki sáfárságát egyedül lehetővé tévő forma a fentiekkel szemben *a krisztokrácia, azaz Krisztus uralma bennünk*.

Fűtő Róbert biai presbiter, misszionárius az 1Thessz 5,9–14 alapján beszélt a presbiterok lelkigondozói szolgálatáról. Elsőként azt hangsúlyozta, hogy mindenkinek személyes kapcsolatra van szüksége Jézussal, hiszen az igazi gyógyulás lelki bajainkból csak általa lehetséges. Az előadó kiemelte továbbá az emberi kapcsolatok, ezzel összefüggésben a vonzó közösségi élet, a presbiterok által vezetett gyülekezeti kiscsoportok jelentőségét, hiszen egymást kell vigasztalnunk és építenünk a hitben.

Véres Sándor dunamelléki világi főjegyző az emmausi történet alapján osztotta meg gondolatait a hallgatósággal. Itt Jézus szép példáját adja a lelkigondozásnak: a tanítványok mellé szegődik, elkíséri őket és beszélget velük. Kérdezi, meghallgatja, majd meggyógyítja őket, és megújult emberként fordulnak vissza Jeruzsálembe, ahol nagy feladatok várják őket. Az előadó arra figyelmeztette a református egyház presbiterait, hogy Jézussal az oldalukon ők is induljanak el, csengessenek be az emberekhez, és vigyék el nekik az evangéliumot.

A második napot evangélicizáció zárta, melyet *Szenási László* ny. taitótfalvai lelkipásztor tartott a Mt 7,13-14 alapján. Ezután a konferencia résztvevői négy csoportban beszélgettek az aznap hallottakról, imaközösségben tárták Urunk elé egymás örömeit és gondjait, és együttes énekléssel adtak hálát az egymással megmutatkozó áldott közösségért.

A harmadik nap témája volt: nők a presbiteri szolgálatban. A reggeli imaközösség vezetője, *dr. Bodnár Ákos* tb. főgondnok idézte a Gal 3,28-at: „Krisztusban tehát ... nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban”. A nap bevezető áhítatát *Riskóné Fazekas Márta* lelkipásztor, a Lepramisszió veze-

tője a Zsid 12,2 alapján tartotta: „Nézzünk fel Jézusra...” Rámutatott, hogy sokszor helytelenül viszonyítjuk magunkat a világhoz, más testvérekhez, sőt magunkhoz, pedig az egyetlen helyes viszonyítási alap Jézus. Ő legyen a mérték a döntéseinkben.

A női presbiterok különleges lelki ajándékairól beszélt előadásában *dr. Pásztor Jánosné*, a Magyar Református Nőszövetség elnöke. Irigylésre méltó példaként említette a kenyai zsinatot, ahol a zsinati tagok között jelentős számú nő van – ellentétben a hazai helyzettel. Elmondta, ahogy a házasságban, úgy a presbitériumban is ne egymást használva, hanem a másikat tiszteletben tartva, társként működjenek együtt a férfiak és a nők. „Egy nő ne akarjon férfi lenni a presbitériumban, ne szégyellje, hogy érzelmei vannak, hogy érzékenyebb, mint az erősebbik nemhez tartozó társai” – mondta határozottan az előadó, aki szerint bár egyenként szürke kis mozaikdarabok vagyunk, a többiekkel együtt mégis ki kell ábrázolnunk Krisztust úgy, hogy a kis dolgokat nagy szeretettel visszük véghez. Mint mondta, nem a süteménykészítés, a templomtakarítás a nők elsődleges feladata, hanem nekik is oda kell állniuk a lelkipásztorok mellé a szolgálatba, és imádkozniuk kell érte és a gyülekezetért. Felsorolta azokat a szolgálati területeket is, amelyekhez tévesen fűzik hozzá, hogy azok a férfiak szolgálati területei; azokban is helye lehet a női presbitereknek.

A budapest-rákosligeti gyülekezet gondnoka, *dr. Voglné dr. Szathmári Ilona*, egyházkerületi tanácsbíró és a Szövetség jogtanácsosa, bizonyágtételében arról beszélt, hogyan indította Isten a presbiteri szolgálatra. Elmondta, hogy bár vallásos nevelést kapott, évtizedekig a világnak élt, mígnem édesanyja halála döbbsentette rá az Isten hatalmas voltára. Mint kifejtette, ekkortól számítja igazi egyháztagságát, mert szerinte ehhez nagy lelki változásra, bűnbánatra és bűnbocsánatra van szükség. A gondnokasszony hozzátette: „*Nem feladat számomra a szolgálat, hanem meg nem érdemelt ajándék.*”

Az országos konferenciát úrvacsorás istentisztelet zárta, ahol *Baksy Mária* abaúji esperes Jézus főpapi imájának a befejező része alapján (Jn 7,20-21) arra kérte a gyülekezet tagjait, hogy próbálják félretenni önzésüket, sértődékenységüket, irigységüket, egyéni vágyaikat, és próbálják maradéktalanul szeretni a másik embert. „Osztozunk a bánatában, törődünk vele, figyeljünk rá – legyen egység a gyülekezetben!” – mondta igehirdetésében egyházunk egyetlen női esperese.

Kiss Sándor cikke alapján

„Világi és egyházi tevékenységemet mindig hitbeli meggyőződésemmé formálta”

– beszélgetés Imre Sándorral –

Imre Sándor, a Tiszántúli Református Egyházkerület és a debreceni Kossuth utcai Református Gyülekezet főgondnoka, a Presbiteri Szövetség Tiszántúli Területi Szervezetének elnöke, nyugalmazott tanszékvezető egyetemi docens, a Laki Kálmán Doktori Iskola PhD témavezetője most töltötte be hetvenedik életévét. Szeretettel köszöntjük!

– Még felsorolni is sok, de talán nem is kell az összes tisztségét, gazdag szakmai és egyházi tevékenységeinek mindegyikét. Nem ez teszi a mosolyát megnyugtatóvá, s nem is az élettrajza számtalan olyan momentumra büszke lehetne. Hanem a belső derű...

– ...amit onnan felülről kapok, hiszen világi és egyházi tevékenységemet mindig hitbeli meggyőződésemmé formálta.

– Mivel beszélgetésünk a Presbiternek készül, arra a bizonyos területi elnökségre kérdeznék rá először. Milyen konferenciákat szervez?

– Tartottunk konferenciákat Berekfürdőn, általában 110-120 fő részvételével, de tartottunk már Nagyváradon is (2010-ben) közös konferenciát a Királyhágómelléki Egyházkerülettel. Ez utóbbi azért is áll különösen közel a szívemhez, mert nagyon szeretem a nyitott, külső kapcsolatokkal is bővelkedő alkalmakat, hiszen ilyenkor kölcsönösen gazdagodunk információkban, ismeretekben. Az idén ismét Berekfürdőn leszünk, érdekes témával várunk minden érdeklődőt: „Az egyház és a sport kapcsolata” lesz a cím. Kérem, ne lepődjék meg, az egyik meghívott előadónk Dr. Kiss-Rigó László, a Szeged-Csanádi Egyházmegye (nota bene hazánk egyik legősibb egyházmegyéje) püspöke. De persze előadnak református lelkészek is, például az egyik előadás a „Gyülekezetépítés a labdarúgás tükrében” címet viseli. Az előadó szerint az egymásért, együtt küzdő csapat építése a gyülekezetépítés hatékony módszere is, de ennek megvan a technikája, el kell sajátítani.

– Az élettrajzában azt olvastam, hogy a Debreceni Egyetem Gerontológiai Tanszékét vezette. A gerontológia nem tartozik a felkapott orvosi szakterületek közé, holott a demográfiai adatok ismeretében – egyébként elég csak az utcán körülnézni, nem kellene hozzá statisztikai adatok! – Magyarország csakúgy, mint egész Európa, elöregedőben van.

– Valóban nem „felkapott” szakma, ám annál fontosabb. Az öregedéstudomány, a gerontológia interdiszciplináris tudomány, hiszen van elméleti, klinikai és szociális aspektusa. Ez utóbbit illetően tény, hogy az öregedő ember életminősége, egészsége nem független szociális körülményeitől. Volt egy kiváló német tudós (egyébként miniszter is volt!), Ursula Lehr, akit a Nemzetközi Gerontológiai Társaság Végrehajtó Bizottságának tagjaként személyesen is módomban volt megismerni. Ő vezette be az aktív idős kor fogalmát. Ez volna nálunk is a cél. Ami pedig a kérdés szociálpolitikai részét illeti, a nyugdíjas kort elérő, de szellemi és testi erejük teljében lévő emberek rész munkaidős foglalkoztatása az életük meghosszabbítását, ugyanakkor tudásuk, tapasztalatuk társadalmi hasznosulását is jelentené.

– Akkor Ön nyilván kiképezte már az utódait a szakmában, és tréfésként kifejezve a részmunkaidejét egyházi feladatokkal tölti ki.

– Szeretek és egyetemi oktatóként mindig is szerettem fiatalokkal dolgozni. Bármilyen furcsa, sok fiatal orvos kötelezi el magát a gerontológiának, és ami nem meglepő, többségük nő. Talán mert eleve többet foglalkoznak magukkal, mint a férfiak, jobban érdekli őket az idős kor sok problémája. Egyébként oktatóként és kutatóorvosként is mindig csapatban szerettem és szeretek dolgozni. A csapatmunkát nemzetközi méretekben is kiszélesítettük, így például együttműködésben kutattuk a Skót Mezőgazdasági Kutatóintézetrel a gyógynövények hatásmechanizmusát az öregedés lassításában. De az együttműködés egyházi szinten is kedves területem. Most például a müncheni magyar ajkú református gyülekezettel van alakulóban testvér-gyülekezeti kapcsolatunk. De utalhatok arra is, hogy az MTA Debreceni Geriátriai Munkabizottságának elnökeként igyekszem – nem titoltan – több egyházi szeretetotthon vezetőjével együttműködni, a szakma és az egyház kapcsolatát szorosabbra fűzni: Rozsnyai István (Létavértes, Ref. Egyház Szeretetháza), Ramaszné Kiss Ilona („Nyitott Ajtó Idősek Otthona”, Debrecen Nagytetemen), Marján Éva (Méliusz Juhász Péter Szeretotthon, Debrecen), Fekete Ferenc (Szent Erzsébet Katolikus Időotthon, Debrecen) nevét említem itt meg.

– Időszerűe miatt még sok mindenről nem beszélünk, beszéljen a családjáról.

– Nagyon sokat köszönhetek szüleimnek, akik elsősorban személyes példájukkal neveltek minket. Nagyon sokat köszönhetek feleségemnek, aki a legnehezebb pillanatokban is nyugodt derűvel és erős hittel állt mellettem, gyermekeimnek és unokáimnak, akiknek életkedve megvidámít. Amiben különbözünk, azzal tudunk egymásnak leginkább segíteni.

– Köszönöm, hogy ezzel a gondolattal zárta a beszélgetést. Lelkészeinknek, presbiterjeinknek, de minden egyháztagunknak is kívánom, hogy valóban áldás legyen az életükön, a munkájukon, és idős korukra ilyen gondoskodó légkör vegye őket körül, mint amilyenek a kialakításán Imre Sándor doktor egyházi és nemzeti szinten is fáradozik

Farkas Márta

Kálvin: egyedül Krisztus!

Még ha bolondok vagyunk is magunkban –

Ő Isten előtt a mi bölcsességünk.

Bűnösök vagyunk önmagunkban –

Ő a mi igazságunk.

Tisztátalanok vagyunk önmagunkban –

Ő a mi megszentelődésünk és gyógyulásunk.

Még magunkon viseljük a halandó testet –

Ő maga pedig a mi örök életünk.

A bencésektől a reformációig

Amint arról Egyházunk honlapja is hírt adott, augusztus 30-án Balatonszemesen a fenti címmel egyház- és művészettörténeti konferenciát tartott közösen az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, Balatonszemes önkormányzata és a Somogyi Reneszánsz Szövetség. *Pörneki Anikó* énekművész szolgálata után *Takács József* polgármester üdvözölte a megjelenteket, majd **dr. Szászfalvi László** KIM államtitkár vezette be a konferencia előadásait. Elmondta, hogy a kulturális élmény feltételezi a személyes kapcsolatot Isten és ember között, ez lehet alapja az igazi közösség-teremtésnek és a materiális örökség értékelésének.

Röviden ismertette az új egyházi törvény tartalmát is. Ezt követték *Viczmann Mihály* megyei önkormányzati alelnök üdvözlő szavai, majd *Nagy Csaba* somogyi református esperes és *Tomanek Endre* plébániai kormányzó közös indító áhítatára került sor. *Dr. Magyar Kálmán* megnyitójában külön üdvözölte a MRPSz megjelent főtitkárát.

Vida Tivadar docens a keresztyénség korai nyomairól szolt Somogy megye területén, majd *Szovák Kornél* docens a magyarországi középkori egyházi társadalom jellegzetességeit, a bencés rend struktúrájának a kialakulását vázolta. Magyar Kálmán dr. főmuzeológus, a konferencia szervezője a somogyi emlékhelyeket írta le, majd *Prokopp Mária* professzor kiemelte, hogy a középkori Magyarországon a katolikus püspökségek és érsekségek megszervezése terén többszáz évvel előzte meg a szomszédos

Ausztriát. Erre büszkék lehetünk. *Örsi Károly* professzor a kolostorkertekről tartott előadást.

Ebéd után, a konferencia második részében *Dr. Óze Sándor* docens vázolta azokat az elméleteket, amelyek magyarázni igyekeztek a reformáció elsöprő terjedését hazánkban a 16. század folyamán. Ilyen volt a *szekularizációs elmélet*, amely szerint a kolostorok kifosztásával a római egyház elvesztette gazdasági alapját. A *sérülés-elmélet* szerint a papság létszámának drasztikus csökkenése volt az oka a reformáció terjedésének. Egy harmadik elmélet szerint *Erasmus gondolatai* vertek gyökeret először a királyi udvarban,

majd a főnemesség körében és terjedtek tovább a köznemességben is, ezek készítették elő a reformációt. Az előadó szerint ezek az elméletek nem meggyőzőek. Figyelembe kell venni, hogy reformátoraink elsősorban a végvárakban tevékenykedtek, ahová bemenekült a környék lakossága is. Ezt bizonyítja 5 reformátor – Dévai Bíró Mátyás, Sztárai, Huszár Gál, Szegedi Kis és Méliusz Juhász – életútja is.

Magyar Máté, az ELTE BTK hallgatója a somogyi irodalmi emlékekről, *Gueth Péter* lelképásztor a szennai templomról, *Nagy Gergely* építész a magyarlónyai templomról, *Violáné Bakonyi Ibolya* a csurgói gimnázium könyvtáráról tartott még érdekes ismertetőt. Zárásul a résztvevők együtt mondták el a Miatyánkot.

SzS

Október 31 elé

Egy hajdani költőverseny

Az evangéliumot korszerűen kell hirdetni. Nem mi fedeztük fel a modernség követelményét. A „devotio moderna” követelményét már a XIV-XV. században Kempis Tamás követői fogalmazták meg. A XVI. századi reformátorok adtak neki határozott formát. Hitbéli elődeink a XIX. században is vallották. (Közben „ellopták” tőlünk a „modern” jelzőt...)

A Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1844. október 26-án költői versenyt hirdetett Luther Márton énekének újrafordítására. 14 értékes pályamunkát mutat be 1845. július 16-án. A döntés mégis az, hogy a két protestáns egyház megmarad a hagyományos fordításnál.

E ritka – az egész Kárpát-medencét átfogó – költői verseny néhány eredményét több, mint másfél század múltán hadd ismerje meg a mai olvasó. Minden fordítótól egy és ugyanazon versszakot mutatjuk be. (A fordítók idővel igen jelentős pályát futottak meg.)

-p -s

Székács József

*Erős vár a mi Istenünk
Legjobb fegyver, s védelem.
Megtörök rajt, mely ellenünk
Felzúdult, a vérszelem.
Tűzzel lát a rossz
Most a dologhoz,
Erős, s csel ezre
Zordon fegyverzete,
Nincs itt hozzá fogható.*

Zelenka Dániel

*Erős vár a mi Istenünk,
Jó védfegyver, s ótalom.
Ő segít inségben nekünk,
Mely mostan bennünket nyom.
Régi ellenség
Megrontani ég
Zord erő, s csele
Iszonyú harcszere,
Nincs itt hozzá hasonlító.*

Török János

*Erős várunk mi Istenünk
Paizsunk és jó bástyánk,
Megment minket, bár inségünk
Egész árja hatott ránk,
A vén rossz ellen
véli kevélyen
Fortély, hatalom,
Kész tábor, s alkalom
itt övéi, s nincs párja.*

Tomka Kálmán

*Rendíthetetlen vár Istenünk,
Legjobb fegyver s védő kar,
Nem árthat semmi vész nekünk,
Mert az ő paizsa takar.
A bűn királya,
Vesztünk forralja,
Fegyverzetül hord
Ezer csel és nyomort,
Nem fog ki rajt e föld.*

LOVASBERÉNY – a presbiteri szolgálat színei

Lovasberényben tartotta a Vértessaljai Református Egyházmegye közössége idei presbiteri konferenciáját különös tekintettel a közelgő tisztújításra.

A nyitó áhítatot *Agyagási István* esperes úr végezte egy jeremiási kérdést szegezve a népes hallgatósághoz: *Mit akarsz, kedves népem, templomomban?* (Jer 11,15) Felvázolta: van olyan időszak az ember életben, amikor *rólunk* kérdeznek, van, amikor *mi* kérdezünk, és eljön annak ideje is, amikor *minket* kérdeznek. Ez utóbbin belül is kiemelkedő alkalom, amikor az Úr Isten teszi fel népének a kérdést. Bizony ez önvizsgálatra és Isten előtti igaz megállásra buzdít minket, presbitereket és lelkipásztorokat, az Úr szolgálatát végzőket időről időre, amikor megvizsgálhatjuk szolgálatunk lényegét, motívációját az Ő Igéjének fényénél.

Az áhítat után *Hajdú Szabolcs*

Koppány, a lovasberényi gyülekezet lelkipásztora köszöntötte az egybegyűlteket, majd *Apostagi Zoltán*, a gyúrói gyülekezet gondnoka, a Presbiteri Szövetség területi elnöke ismertette a napi programot.

Az első előadást *Dr. Viczián Miklóstól*, a Budapest-Pasaréti Református Egyházközség presbiterétől, a Presbiteri Szövetség Missziói titkáráról hallhattuk, aki a gyülekezeti szolgálat ó- és újszövetségi formáit fedte fel előttünk. Előadásának fókuszpontjába Krisztus hármas tiszte és az ahhoz kapcsolódó mai feladatok kerültek, hiszen egyetemes módon mi magunk is hordozzuk *a papi, prófétai és a királyi tisztekkal* járó szolgálatokat. Végül az újszövetségi kritériumok kerültek elénk konkrétan a gyülekezet vezetőire nézve a Timóteushoz írt első levél 3. része és a Tituszhoz írt levél első része alapján.

E komoly bibliai és hitvallási megalapozás után a mindennapi élet gyakorlatához közelített bennünket *Dr. Szathmáry Béla*, a KRE Egyházjogi Tanszékének docense, aki a bibliai alapok mellett felvázolta az egyetemes papság elve alapján egyházunkban működő „hatalomelméletet”. E szerint a kormányzati hatalom a gyülekezeté, a külön-

böző szolgálatokra – akár lelkészi, akár nem lelkészi – a gyülekezet felhatalmazása kell. Az így, többnyire választással kapott tiszttal pedig nem méltóság, hanem szolgálat. Kiemelte, hogy a szolgálatot az egész gyülekezetnek együtt kell végeznie, megkeresve, kinek-kinek mi a gyülekezetben a feladata. Felhívta hallgatóságának figyelmét

arra is, hogy a közös szolgálat tanulásában még sok a tennivalónk.

A finom ebédet követően *Dr. Bodnár Ákos* nyugalmazott orvos, a Presbiteri Szövetség elnökségi tagja koronázta meg a napot személyes bizonyágtételeivel. A presbiteri szolgálat gyakorlatáról szólva kiemelte, ez a szolgálat sem gyakorolható másképpen, csak krisztusi emberként. Elmondta, az ő életét is ez a kegyelem hatja át. Így végezhetette orvosként gyógyító szolgálatát, hogy maga is az Áldott Orvos, az Úr Jézus, testet-

lelket átható gyógyításának részese. A presbiteri szolgálat mértéke is ez: Krisztusé vagyok-e?

Az előadások és a kérdések között *Kiss Ferenc*, a bicskei gyülekezet kántora zenével és halleluja énekkel frissítette lelkünket, figyelmünket.

A nap zárásaként a helyi gyülekezet lelkipásztora, *Hajdú Szabolcs Koppány* áhítatára figyelhettünk. Felénk intézett kérdése ez volt: *Szüksége van-e Istennek a mi szolgálatunkra?* Hiszen azt olvassuk: „nem szorul emberi kéz szolgálatára, mintha hiányt szenvedne valamiből” (ApCsel 17,25). Mégis ezt tapasztaljuk, Isten elhív, szolgálatot ad, célja van velünk. Ebben erősödhetünk meg, amikor újabb feladatok elé állít bennünket.

A nap végén lelkiekben és ismeretekben is gyarapodva indulhatunk haza gyülekezeteinkbe, amiért köszönet a vendéglátó egyházmegyének és gyülekezetnek, az előadóknak és a szervezőknek, és mindenk felett hála Istennek.

ifj. Kádár Ferenc

HIRD – Isten szolgálata – Isten szolgálatában

Háromnapos konferenciát tartott a Baranya megyei Presbiteri Szövetség a Pécs-Hirdi Református Gyülekezeti házban. A konferencia fő témája: *Isten szolgálata – Isten szolgálatában*. A konferencia Igéje: „Szolgáljatok az Úrnak örvendezéssel...” Zsolt 100,1-5. A konferencia házigazdája: *Zóka Benjamin* és a hirdi gyülekezet.

Pénteken délután áhítattal indult a találkozó, melyet a Róm 13,11 igevers alapján *Bóka András* nyugalmazott esperes, lelkipásztor, presbiter tartott. „Itt van már az óra, amikor fel kell ébrednetek az álomból.”

Nagy Attila, a BTSZ elnöke és *Zóka Benjamin* köszöntése után előadásokat hallhattunk a XX. századi ébredési mozgalmak történetéről, kialakulásuktól napjainkig. Az elemzések azt mutatják, hogy az ébredésekre mindig valami nagy katasztrófa után, pl. háborúkat követően került sor. A konferencia során 4 fiatal vezető, teológus, lelkész számolt be az újjáalakult, az ifjúságot is elérő szövetségekről. Jó volt hallani, hogy most, amikor sokszor panaszkodunk, hogy kevesebben vagyunk a templomokban, az egyes igei alkalmakon, kon-

ferenciákon, és aggodunk a jövő miatt, Isten mindig gondoskodik az utánpótlásról. A Bethánia CE Szövetségről az elnökük, *Bogyó András* szólt, a MEKDSZ-ről annak vezetője, *Járai Márton* lelkipásztor és munkatársa *Csáka István* tartottak beszámolót. Másnap pedig *Katona Viktor* titkár beszélt az SDG református diákszervezet munkájáról. Saját élményeikkel egészítették ki az elhangzottakat a körünkben tartózkodó „öregek”: özv. *Antal Zoltánné* az SDG-ről, *Nagy Ferenc József* a KIE-ről, *Bóka András* a Betánia Szövetségről beszélt.

Első nap az esti evangelizáció szolgálatát *Tóth Zoltán* pécs-somogyi bp. lelkipásztor tartotta, a Márk 2,13-17 igeversei alapján Máté elhívásáról. Befejezésül énekkel, verssel szolgáltak a gyülekezetnek tagjai.

Az ott alvók kis csapata reggelente imaközösséget tartott. Az áhítatra pedig már megérkeztek a környéken lakó testvérek is. A szombati áhítatot *Gyórfi Bálint* zengővárkonyi lelkipásztor tartotta az Ef 6,12 és Krón 5,18-20 alapján. Hangsúlyozva: „Mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik...”

A 4-es kórterem

Szombaton a konferencia fő témája került napirendre: Isten szolgálata, Isten szolgálataiban. Délelőtt *Szakácsné Kozári Pirooska* tartott képekkel illusztrált előadást: *Szolgálat a művészetekben* címmel. Délután pedig bizonyosságtételek hangzottak el. *Kremné Kisfali Mária* mohácsi presbiter, tekintettel a közelgő presbiterválasztásokra, a presbiter szolgálatairól beszélt. *Papp Orsolya* sellyei presbiter diakóniai szolgálatairól tett bizonyosságot. *Nagy Zoltán Csaba* sellyei lelképásztor pedig a lelkészi szolgálatairól szólt. Végezetül *Dányi Nagy Etelka* a nehéz helyzetekben végzett szolgálatokról beszélt. A bizonyosságtételeket hozzászólások követték. Többen megfogalmazták, hogy az ébredést, a testvérek hitre jutását segíthetné, ha a gyülekezetekben rendszeresen hangzanának el bizonyosságtételek. Hiszen egymás hite által is épülünk.

Az esti evangelizációt *Nagy Zoltán Csaba* sellyei lelképásztor tartotta Jn 20,19-28 alapján. Tamás és a mi hitelenségünkről és hitünkről beszélt. Az istentiszteleten részt vettek és énekeltek a Hirdi Napsugáras Ősz Asszony Klub tagjai. Az áldás ezúttal nemcsak a gyülekezetnek, hanem az Úr asztalán lévő új kenyérnek is szólt.

Az istentiszteletek, az előadások, a bizonyosságtételek mellett jutott idő a testvéri beszélgetésekre is, pl. az ebédlőben, a helyben főzött finom ételek fogyasztása közben. Az énekek tanítását segítették a szolgáló lelkészek, valamint *Duchnovszky Julianna* hitoktató és *dr. Szabó Szabolcs* főgondnok. A konferenciára külön énekfűzet készült, 18 válogatott új és régi énekekkel, melynek mintapéldányát megküldjük majd a Szövetségnek is. Naponta szavalt nekünk *Varga Laci* bácsi, és DVD-ről megnéztük a gyülekezeti ház alapító okiratának letételét, mely 2007. szeptember 15-én volt.

Vasárnap az ünnepi, úrvacsorás istentiszteletet *Vincze Árpád* pécsi lelképásztor tartotta a Jn 14,22-24. igeversei alapján.

Morzsaszedegetés, zárászó, ebéd után Isten igéivel feltöltek indultunk haza otthonainkba, gyülekezeteinkbe.

Kremné Kisfali Mária, a BTSZ titkára

Ide kerültem a budai ortopédiai sebészet műtőjének előszobájába térdprotézis műtőre. Az öt ágy egyike jutott nekem. Ezzel az igei bátorító üzenettel foglaltam el a 2-es számú ágyat:

„Ne nyugtalankodj a ti szívetek, se ne féljen!

Az én békességemet adom nektek, az én békességemet” (Jn 14, 2-3).

Nem az erősíti a hívó belső emberét, amit éppen akkor kiolvas valahonnan, akár a Bibliából is. (Ez az Ige akkor a Mai Ige füzetében volt olvasható.) Amikor Isten megszólít – ott belül –, nem odaillő szép emberi szavak, vagy szöveg hatnak rád, hanem egészen és valóságosan betölt Isten szavának mély, személyes bizonyossága. Mert ha Ő szól, az meg is valósul. Békesség, nyugalom, belső egyensúly, melyeknek hiánya nagy feszültséget okoz. Hogyan nyerhet meg ilyesmit a kórtermi ágyon műtét előtt álló, szorongó szívű, nyugtalanul vergődő ember? Nem történik itt és ilyenkor még semmi, de nyomasztóan kísért az elkövetkező ismeretlen helyzet terhe, és rád nehező valami sötét árnyék, ami olyan, mint a csiriz: ragadós, nyúlós és keserves teher. Nem tudsz tőle önerőből szabadulni, elszakadni, belőle kimászni, ha nincs semmi fogódzkodód. Ekkor szólal meg Isten kegyelmes szava, vigasztaló üzenete.

Gondolataid töltsd meg azokkal az Igékkel, amelyeket az évek során Isten a szívedbe írt! Oly sok szívet erősítő mennyei üzenetet kaptál az elmúlt évek során.

Most valahogy nem fogékony, befogadó-kész az ember szíve a frissítő isteni szóra. De felidézheti a memóriája segítségével azokat az Igéket, melyek akkor a szívébe íródtak. Ilyenek például:

„Ha eljutott hozzám igéd, én élveztem azt...” (Jer 15,16) – „Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyon...” (Jn 7,37) – „Isten nem azt nézi, amit az ember néz...” (1Sám 16,7) – „Kihez mehetnének? Örökélet beszéde van tenálad.” (Jn 6,68) – „Jó dolog, hogy kegyelemmel erősített meg a szív” (Zsid 13,9) – „Maradj életben! Maradjatok énbennem!” (Ez 16, Jn 15) – „Ha a te orcád nem jár velünk, ne vigy ki innen” (2Móz 33,15) – „Elmegyek, hogy helyet készítsék nektek...” (Jn 14,2) – „Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!” (Lk 18,18).

Igy olvastam én akkor és ott a 4-es kórteremben a bensőmben beírt Bibliát csöndben, és közben leírhatatlan békesség – az Ő békessége – költözött a szívembe. Mert a szó, Isten szava valósággá válik a szorongató próbák tüzeiben is.

„Igdé vidámságot szerzett nekem és szívbeli örömet” (Jer 15,16)

Ez volt számomra a 4-es kórteremben láthatatlanul és mégis valóságosan a *lelki vérátömlesztés*, amitől feléled, erőre kap az erőtlenné vált szív.

Aztán egy másik biztató üzenet útmutatásul:

„Most és ebben a helyzetben is helyezd magad nyugodtan Isten kezébe, minden gondoddal és terheddel, és Benne bízva hagyd is ott!”

Ekkor feltör az ember bensőjéből egy őszinte gyermeki imádság:

„Magasztallak Uram, mert örökkévaló a te hűséged. Köszönöm, hogy csendet és békességet találok most is nálad és tebenned, és biztonságban érezhetem magam melletted!”

És most is, mint a hétköznapi napok során, a kapott igei üzenet után tudatosan keresek a memóriám lapjain olyan éneket, amely a kapott Igét kiegészíti, énekekben megfogalmazza és ez az egész napon bennem zeng – a kapott Igét felidézve –, s az Urat magasztaló zsolozsmává lesz:

„Teremts bennem tiszta szívet, ó Uram,

És az erős lelket újítsd meg bennem!

Ne vess el engem a te orcád elől,

Szentlelkedet ne vond meg tőlem.

Támogass az engedelmisség lelkével,

Szabadításod örömet add nekem!”

A sebészet 4-es kórtermébe bejött látogató testvérek, vagy mobil hívásaik az Isten népéhez való tartozásnak, a közösségnek erősítését jelentették számomra. A testvéri közösségtől való kényszerű elzártságban a látogató családtagok és lelki testvérek személyes jelenléte felüdítő, erősítő lelki vitaminpótlást jelentettek. Ugyanezt élhettem át – hálát adva érte Istennek –, hogy a gyülekezeti közösség imádságával is erősített és hordozott, amelynek orvos-diagnosztikai következménye is tapasztalható volt.

Az embernek gyógyulni a kórházi ágyon is csak úgy érdemes, ha hasznos tud belőle húzni. Ha Jézussal megy be és vele jön ki onnan! Csak akkor válik őszinte hitvallássá a próféta hálálaéneke:

„Íme, áldásul volt nekem a nagy keserűség, Uram engem is csak az éltet ezek után, hogy megerősítesz és meggyógyítasz engem” (Ézs 48, 16-17).

Mikó László

NAGYBÁNYA-ÓVÁROS – Királyhágómellék és Erdély presbiterei együtt

Nagybánya-Óvárosban került sor a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének immár hetedik konferenciájára, mely egyben a Királyhágómelléki és Erdélyi Egyházkerület Presbiteri Szövetségének közösen tartott konferenciája is volt.

Az említett két egyházkerületen kívül, s ez már 2009. május 22-ére utal, képviseltette magát a Kárpátaljai Református Keresztyén Egy-

ház és Presbiteri Szövetsége *Seres János* esperes és *Gyurkó Miklós* PSz elnök személyében, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház *Fekete Vince* főgondnok személyében, az anyaország részéről az MRPSz Elnökségét *Dr. h. c. Szabó Dániel*, *Dr. Szilágyi Sándor* és *Bittó Zoltán*, a Tiszántúli Egyházkerületet (TREK) és az MRPSz Tiszántúli Területi Szervezetét *Dr. Imre Sándor*, *Horváth Csaba* és *Széll György*, az MRPSz Békés Megyei Szervezetét *Dr. Tóth János* képviselte.

A kárpát-medencei dimenzió a konferencia egész légkörén, stílusán érezhető, szinte tapintható volt. Régi ismerősök találkoztak, új

ismeretségek és barátságok szövődtek a háromnapos együttlét során. Kevesen tudták, hogy 1547-ben az egész város reformátussá vált, s így Nagybánya, a festők, Németh László és Juhász Gyula városa a magyar református egyház egyik bölcsőjének tekinthető.

A nyitó áhítatot Csúry Istvánnak, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KREK) püspökének elfoglaltsága miatt *Vinczéné Pálfi Judit*, a Kerület missziói tanácsosa tartotta a Lk 10,40 alapján: „Uram, nincs gondod rá, hogy a testvérem teljesen magamra hagyott a szolgálatban? Szólj neki, segítsen nekem.” A konferenciát *László Kálmán*, a KREK PSz elnöke nyitotta meg, köszöntötték *Varga Károly*, a nagybányai egyházmegye esperese, *Dr. h.c. Szabó Dániel*, az MRPSz elnöke és *Bak Enikő* helybeli lelkipásztor.

Az első nap két előadásra került sor. Konfliktus kezelés az egyházban címmel *Dr. Kiss Jenő*, a Kolozsvári Protestáns Teológia (KPT) professzora tartott előadást, hangsúlyozva, hogy a konfliktusokról nyíltan kell beszélni, megoldásuk erősíti az egyházat. Kritikus és önkritikus hangot ütött meg előadásában *D. Tótkés László*, EU parlamenti képviselő. Ahelyett, hogy az egyház hatna a társadalomra, a társadalom hat az egyházra. Ha ez így folytatódik, az egyház elveszti só jellegét, s ezzel létjogosultságát. A második nap „A presbiterválasztás gyülekezetépítő vagy -romboló?” című előadásában *Kelemen Attila*, a KPT tanára arról beszélt, hogy a talentumokat felszínre kell hozni, de Isten nem kér számon olyan talentumokat, melyeket nem adott meg. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület létrejöttének 90. évfordulója alkalmából *dr. Pálfi József* Nagyvárad–Réti lelkipásztor, a Partiumi Keresztény Egyetem tanára adott történeti áttekintést, *Fodor Csaba* terjesztési igazgató pedig a Kálvin Könyvkiadó legújabb kiadványait mutatta be.

A konferencia kínálatát kulturális program, koltói kirándulás és a Misztótfalusi Kiss Miklós múzeum megtekintése tette változatossá. A konferenciát Istentisztelet és Úrvacsoraosztás zárta, Igét hirdetett *Ötvös József*, az Erdélyi Református Egyházkerület generális direktora.

Dr. Imre Sándor

MRPSz Tiszántúli Területi Szervezetének elnöke

Kárpátalja – Sárospatak – szövetségünk egy célért

Bizonyára sokak előtt ismeretes, hogy a Sárospataki Református Teológiai Akadémia keretében presbiterek és gyülekezeti munkások számára népfőiskolai képzés is folyik. A képzés a Presbiteri Szövetség kérésére és azzal együttműködve indult el, és kétéves levelezős úton valósul meg.

Az első kurzusban mintegy hatvan fő, a mostaniban negyven felnőtt hallgató jelentkezett. Közöttük vannak tízen a Kárpátaljai Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnökségi tagjai is, akik minden határátkelési nehézség ellenére, havonta hűségesen járnak, és 2012-ben, Isten segítségével befejezik tanulmányaikat.

A két Szövetség szoros együttműködése folytán javaslat született arra nézve, hogy a mostani 2011/2012 iskolai évben a sárospataki képzés kitelepülhessen Kárpátaljára is és ne kelljen a határokon elvesztegetni erőt és időt, vagy éppen a jelentkezőket is elveszthetjük.

Kértük testvéreinket, forduljanak írásban a Sárospataki Református Teológiai Akadémiához, mit meg is tettek. A válasz rendkívül segítőkész, támogató és testvéri volt, noha a Kar tagjai jelenleg is erőn felüli áldozatot vállalnak és hoznak.

A képzés kapcsán további tárgyalások kezdődtek az Akadémia és a Kárpátaljai Református Egyházkerület Elnöksége között, melynek eredményeként a „Lelekipásztori munkatárs” államilag elismert szak is áttelepedne, és szintén megkezdéné még ebben az iskolai évben munkáját. A két különböző képzésre már is száz főnél is többen jelentkeztek, mutatva a tanulni és élni akarást. Ezzel megszületőben van a kárpátaljai református felsőoktatás.

Isten áldja meg az Akadémiát ebben a szolgálatában, az elinduló diáksereget és a Kárpátaljai Református Egyházat, egész népünkkel egyetemben. Soli Deo Gloria!

Dr. Sz. D.

Kurucföldi lelkésztalálkozó

A Magyar Lelkészegyesületek Szövetsége 2011 augusztus 1–4. között a felvidéki (szlovákiai) Deregnőn (Drahnov) tartotta évi konferenciáját. Ez egyúttal vándorgyűlés is, testvériség ápolása a különböző egyháztestek között. Az elmúlt 5 év során így alakult a „vándorlás”: 2007 Szilágycseh (Királyhágómellék), 2008 Hódmezővásárhely (Tiszántúl), 2009 Felsőőr (Oberwart – Ausztria), 2010 Pápa (Dunántúl), 2011 Deregnő/Drahnov (Felvidék – Szlovákia).

Az egyházközi lelkészek egyúttal presbitériumi elnökök. Ezért a szó legszorosabb értelmében presbiterek. Még akkor is, ha életkoruk szerint harmincon innen vannak. „Jézus Krisztus jó vitézének” erős lelkű és erős vállú embernek kell lennie. Ő nemcsak saját élete és családja gondját viseli, s nemcsak az „írastudók felelőssége” terheli. Az egyházközösség sokszor ezernyi gondját kell felismerni és megoldani.

Ezért létszükséglet a lelkészértekezlet és a lelkészértekezletek konferenciája.

Az átlag templomjáró hívő annyit érzel a lelkész szolgálatából, hogy a szószéken elhangzik egy prédikáció, vagy egy megkönnyeztető temetői búcsúztató. Esetleg pénzt kér a sürgető templom-removaláshoz. Amikor minden elkészült, jönnek az ünnepélyek, jubileumok, esperes, püspök, hívek örülnek... Ám egy hét múlva jön egy fergeteges vihar. A toronybádogos felületesen dolgozott. Becsap a villám. A padokból is forgács lesz... A lelkész pedig egyedül nézi, „dolgozza fel” a szörnyű kárt. Hasonló eset százszám fordul elő. Már Kálvin János és Luther Márton is sürgette a „Mutuum colloquium et consolatio fratrum”-ot (a testvérek kölcsönös erősítését). Ezért kell a lelkészértekezlet!

Nem véletlenül esett az idei helyszínválasztás a felvidéki kis eklézsia nagyszerű konferenciaközpontjára. Talán a Rákóczi emlékévé (1676-ban született a „fejedelem”) is „süggött”. Ezért is volt a kurucok földjén az éves találkozó. Sátoraljaújhegyenél lépve át a légies határt, máris Borsiban vagyunk, a fejedelem szülőhelyén. A vidék északiremerén, Kassán pedig nyugóhelye. Az ő korában általános labancvadás volt az, hogy a kurucoknál egy töről fakad a religio és rebellio, azaz a hit és lázadás. Adott volt a konferencia főtémája: „Hit – politika – egyház”.

Dr. Csohány János professzor e kapcsolatot elemezte a Rákóczi-

ház életében. Dr. Papp Vilmos lelkész bibliai teológiai oldalról világot vetett a témára. Géresi Róbert szlovákiai püspökhelyettes ismertette egyháza életét, a fenyegető asszimilációt, s ebben a lehetséges teendőket. Dr. Tőkész László történész az általános szekularizáció okait mutatta be. Dr. Tóth Albert elnök és Szőnyi Tamás titkár vezették az eszmecserét. Nem utoljára, hanem első helyen kellett volna említeni Csoma László helyi lelkész mindenre kiterjedő figyelmességét.

A deregnői konferenciaközpont Isten csodája. Bár a negyedik mellékúton közelíthető meg, s viszonylag kis gyülekezet képezi a háttérrel, kisugárzása mégis nagy. Létrejöttét nagyrészt egy hívő svájci házaspár: Alfred és Erica Egli-Salm tette lehetővé. Mosolygós arckéjük fogadja a konferenciákra érkezőket.

Mindeneket summázva: a Bibliában Isten első kérdése az embervilághoz: „Hol vagy, Ádám?”. Ezt hamarosan követi a második – Kainhoz intézett – „Hol van a te testvéred, Ábel?”. Innen kezdve a Jelenések könyve végéig elválaszthatatlan egymástól a hit és politika, a hit és közéleti felelősség kapcsolata.

P. V.

RÉVKOMÁROM – Tárlatnyitás zsoltárénekléssel

A Selye Napok újabb programjaként *Gályarabok emlékezete – Kálvin és a protestáns gályarabok* címmel nyílt kiállítás a Csemadok Galériában, szeptember 11-én, vasárnap 17.00 órakor. A megnyitó első perceiben Fazekas László református püspök mondott rövid imádságot, majd a jelenlévők elénekelték a 25. zsoltárt. Az emelkedett hangulatban üdvözölte a megjelenteket Stubendek László, a Csemadok városi szervezetének elnöke, aki elmesélte, hogy nem messze a szülőfalujától is őrizték egy hajdani gályarab emlékét. Millisits Máté művészettörténész elmondta, hogy az anyag, amely Ácsról került most Komáromba, a 2009-es debreceni Kálvin János kiállítás utazó változata, amely tablókön és könyvekben idézi meg Kálvin János emlékezetét a Kálvin-évek (2009–2014) keretében. Tájainkon a Csemadok Galéria a vándorkiállítás első állomása, Rimaszombat és Királyhalmec előtt. Ezután Kálvin és a gályarabok közötti párhuzamokról beszélt a művészettörténész, mert ugyan két időszakban éltek, de egy volt a szellemiségük. Millisits Máté térképeket is mutatott, megjelölve azokat a közeli helyeket, ahonnan gályarabságba vitték a protestáns prédikátorokat. A tárlatnyitó a 42. zsoltár eléneklésével, majd kötetlen beszélgetéssel ért véget.

Millisits Máté

OLÁHDELLŐ – presbiterek és lelkészek együtt

Mintha csak tegnap váltunk volna el, még annyira elevenen él bennünk a júniusi magyarórdi presbiteri konferencia emléke. Szeptember harmadikán – immár ötödszörre – találkozni, tanulni, együtt gondolkodni gyűltek össze az Alsó-Maros menti körzet presbiterei és lelkipásztorai egyházmegeyén legkisebb gyülekezetébe, Oláhdellőre. Mint egy titokzatos őszi tájkép, úgy bontakozott ki előttünk fokozatosan a reggeli ködbe öltözött kis Maros menti falu. *Pályi József*, a Presbiteri Szövetség egyházkerületi és *Horváth Miklós* egyházmegeyi elnöke számbavette az egybegyűlteket és örömmel nyugtázta, hogy Magyarbükös, Marosludas, Mezőzáh, Mezőbodon, Ludastelep, Gerendkeresztúr és Hadrév, Marosbogát, Kutyalva, Radnót, Maroscsapó, Búzásbe-

senyő, Kerelőszentpál és Magyardellő valamint a Vártemplomi testvérgyülekezet presbiterei számára kicsinek bizonyult az oláhdellői templom.

Egyházmegeyén esperese, *Ötvös József* generális direktor istentisztelettel nyitotta meg konferenciánkat. A házigazda, *Székely Csilla Imola* lelkipásztorasszony, a gyülekezet gondnoka, *Demeter György*, valamint Egyházmegeyén főgondnoka *Kali Ellák* szeretettel köszöntötték az egybegyűlteket, a házigazda lelkipásztorasszony ismertette a falu történetét, valamint a nap programját. Mivel esperesünknek egyéb elfoglaltsága miatt távoznia kellett, a találkozónk elején nyújtotta át a gyülekezet gondnokának az elismerő oklevelet, megköszönte munkáját és elismerő szavakkal méltatta a gyülekezetnek a konferencia megszervezéséért hozott áldozatát. Ugyanakkor megköszönte *Pályi József*nek is a kitartó, pontos munkát, hangsúlyozva, hogy mint ez a konferencia is bizonyítja: most kezd gyümölcsöt teremni a befektetett munka.

A délelőtt folyamán két előadást hallgattunk meg. *Dr. Judák Endre* gödöllői egyetemi docens „A presbiterség mint lelki szolgálat” című előadása három részből állt: 1 – Melyek a legfontosabb dolgok egy ember életében, 2 – A presbiterek feladata, valamint 3 – A presbiter egy hete. *Tokodi Attila* „A presbiterség gyakorlati kérdései”-vel inspirált továbbgondolásra, tovább gondolkodásra minden jelenlévőt.

A beszélgetést a terített asztal mellett folytattuk.

A ludastelepi atyafiak nagyon jól érezték magukat. Bár hívott a kötelesség, délután öt óra körül alig tudtunk elszakadni kedves házigazdáinktól, asztaltársainktól, előadóinktól. A hazafelé vezető úton élénk beszélgetés közben vitattuk meg a hallottakat.

Köszönjük, hogy ott lehetünk! Várjuk a következő találkozót!

Kali Tünde

református segédlelkipásztor, Marosludas

Lapköszöntő Királyhágómellékről

Magyar református egyházunkban, nekünk, presbitereknek, az a kivételes lehetőség adatik meg, hogy a magunk világi eszközeivel és a hit erejével részt vegyünk az Egyház vezetésében, együtt a lelkipásztorral viseljük gondját gyülekezetünknek. Ez azonban nemcsak lehetőség, de felelősség is, melyet csak tisztességgel és tiszta szívvel lehet és szabad végezni.

Ebben a munkában sokat segíthet, ha megoszthatjuk és megismerhetjük presbitertársaink hasonló munkáját és gondjait, eredményeit és sikereit. Ebben a határokon átívelő, kárpát-medencei magyar református kitekintésben, rálátásban és megismerésben nyújt segítséget és válik „kinyújtott kézzé” a Presbiter című folyóirat. Élő, eleven kapcsolattá válik, válhat ez által a közölt szó, a gondolat, az információ, a híradás, a vers, a kép. Köszönet ezért minden munkatársnak, és mindenkinek, akinek bármilyen érdeme is van e számunkra fontos, hasznos és kedves lap megjelenésében. További jó és sikeres munkát, ehhez pedig jó erőt és egészséget kívánunk!

Úgy vélem, minden munkatárs egyben presbiter is, a szó bibliai értelmében, hiszen Pál Apostolnak Timótheushoz írt 1. levele 5. részének 17-ik versében olvashatjuk:

„A jól forgoló presbiterek kettős tisztességre méltassanak, főképpen, akik a beszédben és tanításban fáradoznak.”

Ilyen értelemben presbiter e lap minden munkatársa, és „kettős tisztességre”, kettős megbecsülésre méltó, hiszen mindnyájan nemcsak beszédben, de írásban jeleskednek, írásaikkal pedig tanítanak.

Köszönet érte! Isten áldása kísérje életüket és munkájukat!

Dr. Varga Attila, Szatmárnémeti főgondnok

HOLLYWOOD – 2011. évi presbiteri konferencia (I.)

Az Amerikai Magyar Református Egyház Nyugati Egyházmegyeje 2011. május 27-28. között megtartotta Évi Közgyűlését és Presbiteri Konferenciáját. Ez alkalommal Los Angelesben, ahol a Hollywoodi Magyar Református Egyház volt a vendéglátó gyülekezet. A közgyűlést és a Csendes-óceán partján élő 10 magyar testvér gyülekezet delegátusait ünnepélyesen köszöntötte Nt. Nagy Bálint esperes, Okos Károly főgondnok, Ft. Szabó Sándor püspök és Demeter Zsolt. 30-35 lélek volt jelen, akiknek szívügye a magyar misszió jövője Amerikában és Kanadában: a magyar nyelvű igehirdetés, istentisztelet és kultúra. Ez alkalommal a presbiteri konferencia előadója Nt. Fábian Lajos, a Vancouveri Magyar Református Egyház (Kanada) lelképásztor és a Nyugati Egyházmegye Lelkesi Jegyzője, aki személyes élményeiről számolt be magyarországi és európai látogatása alkalmából. Szólt arról, hogy ez alatt a rövid idő alatt értékes betekintést nyert a Magyarországi Református Egyház életéről, presbiteri konferenciák fontosságáról, a presbiterok szolgálatairól, tevékenységéről.

A Nt. Úr megosztotta jelenlévő delegátusokkal, hogy az európai látogatásuknak 3 célja volt:

1. Megünnepelni 40 éves házassági évfordulójukat feleségével, Erzsébettel. Ez alkalomból európai túrára mentek, egyben magyarországon élő rokonokat öleltek keblükre és örvendeztek a viszontlátásnak.

Meglátogatták Európa híres városait, érdekességeit: Párizs, Róma, Milánó, Barcelona, Monaco. Párizsban megtekintették a Mona Lisa eredeti festményét, az Eiffel tornyot és a történelmi Notre Dame templomot. Isten kegyelméből élményekkel telve tértek vissza Budapestre.

A Fábian lelkész házaspár látta Európa szerte a nevezetes városokat, országrészeket, múzeumokat, 800 éves katedrálisokat, de ezek közül számukra legszebbnek tartott volt az Országház. Látni és közel lenni a Szent Koronához, a 16 magyar király, fejedelem és kormányzó szobrai mellett átélni mit jelent magyarnak és Krisztus szolgájának lenni.

2. Útjuk második célja betekintést nyerni az óhazai református egyház életéről, presbiteri konferenciákról. Ebből kifolyólag lehető-

ségük adódott presbiterekkel, lelkészekkel, és egyházvezetőkkel személyesen találkozni.

3. A kapcsolatokat felújítása az óhazai testvér gyülekezetekkel és vezetőivel.

(Folytatjuk)

Október 31-ről

Több protestáns egyházban október 31-én tartott ünnepnap annak emlékére, hogy a hagyomány szerint 1517-ben ezen a napon függesztette ki Luther Márton a wittenbergi vártemplom ajtajára a bűnbocsátó levelek árusításával kapcsolatos 95 tételét.

A reformációt eleinte különböző dátumokkal kapcsolatban ünnepelték: Luther születésnapján (november 10.), illetve halála napján (február 18.), az Ágostai Hitvallás hivatalos felolvasásának napján (június 25.). 1667-ben, a 95 tétel kiszögezésének 150. évfordulóján a II. János György szász választófejedelem által vezetett szászországi evangélikus egyházi főtanács elrendelte, hogy ezt a napot, amelyet a vallásújítás kezdőpontjának lehet tekinteni, ünnepeljék meg. Ettől az időtől fogva lassanként más evangélikus és református egyházakban is szokásba jött ennek a napnak, vagy a rá következő vasárnapnak a megünneplése.

Magyarországon a legtöbb protestáns gyülekezet ünnepi istentiszteletet tart ezen a napon. 1939 óta pedig októberben rendezik meg az Országos Protestáns Napok ünnepsorozatát a legnagyobb protestáns egyházak. A reformáció napja hivatalos állami ünnep Szlovéniában és Chilében, illetve Németország egyes szövetségi államaiban. Svájcban és néhány német tartományban a protestáns egyházak az október 31-e utáni vasárnapon ünneplik.

Tisztelt Elnök Úr!
Főtitkár Úr!

A minap vastag borítékot hoz a postás a Presbiteri Szövetségtől, s benne két kedves levelet, az egyiket a Tahiban rendezendő konferenciáról, a másikat a Pataki Theológia pótfelvételeiről. Mindkettőt hálaosan köszönjük.

De ami a legnagyobb örömet okozta, az a mellékletként küldött Presbiteri Füzetek (II/5) új kötete volt. Most, hogy készülünk az új presbiteri választásokra, különösen időszerű, hogy felelevenítsük mindazt, amit a választásokkal, a presbiteri tisztséggel kapcsolatosan illik/illene tudnunk, minden presbiternek. És a gazdag tartalom további részei is így egybeszerkesztve nagyon-nagyon értékesé teszi a kötetet.

Köszönjük szépen, és ezúton kívánjuk a Szövetségre, a Szövetség vezetőire, tisztségviselőire, tagjaira a Jóisten bőséges áldását, hogy továbbra is munkálkodhassanak Szövetségünk, és a Magyar Református Egyház javára, Isten dicsőségére!

Áldás, Békesség!

Mészáros Bálint

Konferenciánk CD-n

Ezúton tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a 12. országos presbiteri konferencia hanganyaga megrendelhető Szövetségünk bármely elérhetőségén:

- emailben: szovetseg@presbiter.hu

- telefonon: +36-1/476-32-11, 20/250-14-28,

- személyesen, ill. postai levélben: Magyar Református Presbiteri Szövetség, 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A CD ára 800 Ft, a hanganyag MP3 formátum lejátszására alkalmas készülékben használható.

A presbiter könyvespolcára

Gaál Botond: Kálvin ébresztése

Abban a gazdag irodalmi termésben, mely a Kálvin évforduló kapcsán jelent meg a magyar teológiai és ismeretterjesztő irodalomban, egészen egyedülálló mű a Kálvin ébresztése. Maga a szerző jön segítségül a könyv címének értelmezésében, rámutatva, hogy „Kálvin minket is fölébreszthet és ráébreszthet igazságokra, ugyanakkor mi is ébreszthetünk másokat az ő időszűrségével.” Ha aztán a könyvet odaadón olvasni kezdjük, és alaposan tanulmányozzuk magát az anyag bemutatását is, gyorsan rádöbbenünk, hogy olyan szerző munkáját vehettük kézbe, aki rendkívüli és szokatlan irányokból közelít a kálvini örökséghez.

Gondolatainkat, és figyelmünket már az első lapokon megragadva bátorít, sőt kézen fog, hogy induljunk el vele a kálvini lelki-szellemi csúcok meghódítására és ne rettenjünk meg a járatlan ösvényektől, hágóktól.

Pusztán az a tény, hogy a szerző mind a reáltudományok – matematika, fizika –, mind a teológia területén, mi több a biológiában, genetikában is felsőszintű ismeretekkel rendelkezik, izgalommal és tisztelettel tölt el. Nyilvánvaló, hogy a határok érintkezéseit, sőt átfedéseit vagy éppen a közös ősforrásokat csak olyan vezető mutathatja meg, aki a térkép demarkációs vonalának mindkét oldalán ismerősen mozog és barátként fog kezét a határok sokak

számára „szigorú és megközelíthetetlen őreivel”.

Ez a fajta felszereltség és látásmód eleve szintéziseket fog felfedezni és formálni, noha ez csak egyik szegmense, jellemzője a vállalt feladat izgalmaiban bővelkedő megoldásának.

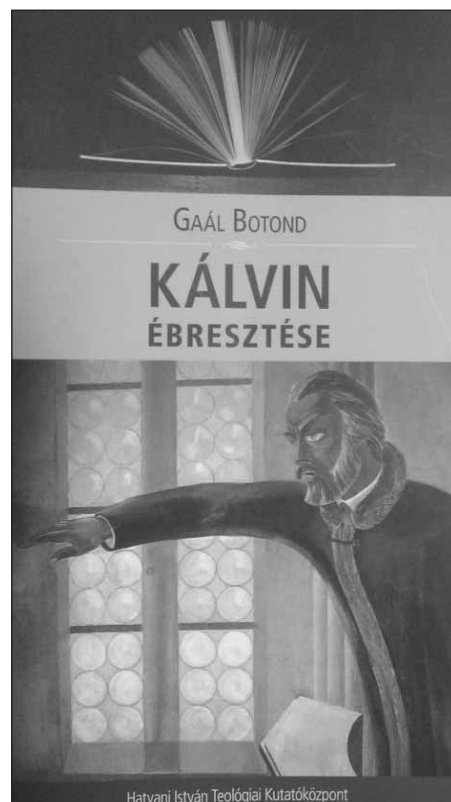
A könyv 10 fejezete, mely együtt koncepciózus nagy ívet formál, külön-külön is önállóan megálló tanulmány. Felismert, majd körülhatárolt kutatási területet, folyamatot és minden irányba történő nyitást mutat jövőnkig szóló tanulságaival együtt.

A vizsgálódás sok ismeretlen történeti tényre, bonyolult és világossá tett teológiai folyamatra mutat rá, de embervoltunk lélektani meghatározottságait is bátran feltáró mozdulásokat végez.

Mi, akik legtöbbször Kálvin reformátori küzdelmének a végső summáit, kristályos tisztaságú képleteit ismerjük, most a nagy tételek levezetését szemlélhetjük, sőt követhetjük nyomon, míg megérkezünk a hitvallássá érett kifejezésekhez.

Minden fejezet váratlan meglepetés is, de a kormányzásról és a presbiteri tisztségről írottaknak fejünkben és szívünkben rögzített és őrzött üzenetnek is kell válnia.

A gazdag, fejezetenként bemutatott irodalom és együttesen illusztráló képanyag az idősebb olvasónak, majd a minket követő ifjú nemzedéknek számtalan dolgozatához és előadásához nyújthat segédke-

zet – ahogyan ez a szerző alapvető szándékában benne is volt.

Szövetségünk köszönetét és tiszteletadását is kifejezve az ébresztő és megbízatást munkáló, egész küllemében is nagyon szép könyvért, kívánjuk mi is Urunk gazdag áldását a 65. életévét betöltő, világszerte ismert dr. Gaál Botond debreceni teológiai professzornak, kedves Testvéreinknek.

Dr. Szabó Dániel

Lapköszöntő Kárpátaljáról

Kedves Testvéreim a Jézus Krisztusban! Isten munkatársának lenni nem csak feladat, de áldás is. Mindennap megtapasztaljuk, hogy amit érte, az ő dicsőségére teszünk, abból erőt merítbetünk, lelkileg meggazdagodhatunk. A Kárpátaljai Református Egyházkerületet a mindenható Isten az utóbbi időben nagyon gazdagon megáldotta. Sok új utat mutatott meg, ahol kemény munkával, kitartó imádsággal Isten kegyelméből eredményeket értünk el. A nagy harcok, küzdelmek közepette mégsem éreztünk fáradtságot, meglankadást, mert nagyobbak voltak az áldások és az örömök, Isten ajándékai mindennél. Érvényesek ránk nézve is az Ige szavai: „Akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van”. Javunkra váltak a mögöttünk hagyott, az egyháznak nagyon nem kedvező évtizedek, a megpróbáltatások, mert ezáltal csak még erősebbek lettünk hitben és lélekben. A mindenható Isten után köszönettel tartozunk az anyaországban élő testvéreinknek, különösen a hitbű református embereknek. Kárpátalján sem alakult volna meg a Presbiteri Szövetség a Magyarországi Presbiteri Szövetség közbenjárása, jó példája nélkül. Szükségünk van egymásra, azt gondolom, nem csak Kárpátaljának Magyarországra, hanem fordítva is. Szükségesek a közös konferenciák, a továbbképző alkalomok, ahol egymás hite által épülve, egymás bölcsességéből tanulva építhetjük a jövő református nemzedékét. A Kárpátaljai Presbiteri Szövetségben is elindult az élet. Az utóbbi időben sok hitmélyítő alkalom, csendesnap került megrendezésre. Gyülekezetekben elindult a presbiterképzés. Nagy út áll azonban még előttünk. Hisszük, az az Isten, aki eddig sem hagyott magunkra, továbbra is velünk lesz és vezet a cél felé. Övé legyen a dicsőség!

Nagy Béla, a Kárpátaljai Református Egyházkerület főgondnoka

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Július

4-én készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

17. és 22. között tartotta konferenciáját az erdélyi református egyházkerület Balatonszabadin, dr. Judák Endre presbiterképzési titkárunk és Pályi József, az erdélyi egyházkerületi presbiteri szövetség elnöke szervezésében, Steinbach József dunántúli püspök szolgálatával.

Augusztus

19. és 21. között Pécs-Hirden tartotta presbiteri konferenciáját Szövetségünk baranyai egyházkerületi területi szervezete. A jeles alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

26. és 28. között a Nagybánya-Óvárosi Egyházközségben tartotta 7. konferenciáját a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, ezúttal az Erdélyi Egyházkerülettel közös szervezésben. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

30-án főtitkárunk részt vett Balatonszemesen egy konferencián, amelynek címe „A benecésektől a reformációig” volt. Erről lapunk más helyén beszámolót is közlünk.

Szeptember

1. és 3. között rendezte Szövetségünk 12. országos presbiteri konferenciáját Tahiban. A jeles alkalomról – a Reformátusok Lapjához hasonlóan – részletes beszámolót közlünk.

3-án Oláhdellőn tartotta presbiteri konferenciáját a Maros-Mezőségi Református Egyházkerület. Az alkalom az anyaországi Szövetséget dr. Judák Endre presbiterképzési titkár és Tokodi Attila, északpesti területi szervezetünk választmányi tagja képviselte.

Ugyanezen a napon Sellyén tartotta kisköri presbiterképzési alkalmát baranyai egyházkerületi területi szervezetünk.

4-én észak-borsodi egyházkerületi presbiteri konferenciát tartottak Kazincbarcika-Felsőn.

10-én Szövetségünk bemutatkozott a nyírségi egyházkerületben. A nagyállói alkalomról lapunk más helyén beszámolót is közlünk.

Ugyanezen a napon Lovasberényben tartotta presbiterképző alkalmát Szövetségünk vertesaljai egyházkerületi területi szervezete.

11-én a tolnai egyházkerületben működő Sztárai kiskör Simontornyán tartotta presbiterképzési alkalmát, 40 fő részvételével. Az előadások témái a közelgő presbiterválasztás lebonyolításának kérdései voltak.

14-én főtitkári értekezlet volt Szövetségünk irodájában.

16-án Etén tartotta presbiterképzési alkalmát tatai egyházkerületi területi szervezetünk, melyen Szövetségünk elnökségét dr. Viczián Miklós missziói titkár képviselte.

17-én Miskolcon, a Lévy József Református Gimnáziumban tartotta képzési alkalmát Szövetségünk dél-borsodi területi szervezete „Gondolatok a presbiterválasztás kapcsán” címmel.

19-én és 20-án Mikó László elnökségi tag konferencián vett részt a Dunamelléki Református Egyházkerületi Székházban, melyet a Károli Gáspár Református Egyetem rendezett „Akadályok és lehetőségek a nagyvárosi gyülekezetek plántálásában és megújításában” címmel.

Ugyanezen a napon készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága. A következő ülés időpontja: **2011. november 14.** A karácsonyi számban megjelentetésre szánt írásait eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczai Gábor

Még egy reformációt

Még egy nagy reformot adj nekünk, Istenem, hogy hitünk dolgában végleges rend legyen! Sok-sok mulasztásunk ne égessen tovább, ezerféle bűnnek ne húzzuk a jármát.

Lelki megújodást adj nekünk, Istenem! Erőt, hogy járassunk e nehéz terepen! Elnyel embereket a bűn ingoványa... Neved, dicsőséged letaposva sárba...

Szívek újulását munkáld köztünk, Uram! Szívvelenségünknek sok áldozata van. Pustulnak értékek, hullnak az emberek, rohanunk a vészbe, nem törődünk Veled.

Újuljon hitünk is, nyíljon meg az ajkunk! Taníts imádkozni, könyörülj meg rajtunk!... Csak még egy reformot adj nekünk, Istenem, hogy hitünk dolgában végleges rend legyen.

Boros Gergely

Háborúság – békesség

Helyszín:

Budapest IX., Ráday utca 28.

Előadás-sorozat 2011. őszén a Ráday dísztermében esténként 18 órai kezdettel

Előadók:

*Dr. Pálhegyi Ferenc,
Brouwerné Pálhegyi Krisztina,
Fűtő Róbert*

Harcok az emberekkel

November 07.

Kerüljem vagy vállalam a konfliktusokat? (B. Pálhegyi Krisztina)

November 14.

Le kell győznöm vagy meg kell értenem a másik embert? (B. Pálhegyi Krisztina)

November 21.

Mi a szeretet, ha nem érzélem? (Fűtő Róbert)

Küzdelem az életért

November 28.

*Utolsó ellenségem, a halál
December 05.*

„Béküljetek meg Istennel!”

December 12.

A békéltetés szolgálata

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: Dr. Kelemenné Farkas Márta, Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Mikó László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Váczai Gábor, dr. Viczián Miklós. Felelős szerkesztő és képszerkesztő: Dr. Békefy Lajos. Felelős kiadó: D. h.c. Szabó Dániel. Tördelés: Heckmann Tamás. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 1800 Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 2500 Ft, Európába 20 EUR, a tengerentúl más országaiba 30 \$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Rosental Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe: www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 300 Ft

Ahol Krisztus keresztje a szívig ér, ott a reformáció

Legyünk akár egyháztagok, presbiterek, akár lelkészek, minket is kötelez az az egyházunkban a kezdetek óta meglévő szellemi-lelki igény és igényesség, amivel az újabb és újabb egyházi nemzedékek megfogalmazták, mit jelent számukra a református szó. Mindnyájan tudjuk, hogy a kérdések kérdése nem ez, hanem: *mit jelent nekünk Jézus Krisztus, a Lélek és a Teremtő Isten, hogyan fogalmazzuk meg szentháromságos hitünk tartalmát és az abból fakadó cselekedeteket? Mégis, hogyan értelmezhetjük ma e szót?*

Az egyház a megújítás célja – az Antikrisztus zsarnoksága ellen

A reformáció és a reformátorok nem akartak „új embertípust”, új világot alkotni, ennek a valójában hitetlen és illuzórikus törekvésnek józan alázattal álltak ellen. Az, amire a reformátorok ezzel a szóval utaltak, s amit annyira a szívükön viseltek, az anyaszentegyházat érintette. Az egyház volt a megújítás elsődleges tárgya és célja. A református és a lutheránus megjelölés eredetéről és történetéről írt érdekes tanulmányában *H. Hepe* így fogalmazott: „Az igazán megreformált, református egyházra alkalmazott szó a megtisztított istenházakat és istentiszteleteket jelölte, ahol már nincsenek jelen a katolikus időkben származó képek és szokások”. *R. Bohren*, a múlt század végén Szentlélektől áthatott lelkületű gyakorlati teológiai professzora szerint pedig „az Isten Igéje szerint reformált egyház” kifejezéssel követjük az atyák drága örökségét, ami arra kötelez: *kutassuk előbb Jézus Krisztus és a Szentlélek csodáját, hogy aztán gyülekezetként megismerjük, befogadjuk és hatni engedjük magunkban ezt a csodát.* Jézus Krisztus gyülekezete mindig az Isten Igéje által reformált gyülekezet, s fordítva is igaz: az Isten Igéje szerint és általa megújított egyház Jézus Krisztus gyülekezete. A reformátorok olyan egyházzal szembesültek, amelyben „a tudatlanság feneketlen mélysége” tátongett, és a tévelygéseknek retentő sötétsége honolt. Ezt Kálvin az „Antikrisztus zsarnokságának” nevezte.

Nem kell a látszat-egyház, több kell, mint kultúrkeresztység

Református eleink a legfontosabbnak a Szentírásra keresztül Isten igazi megismerését tartották, így lett a *Biblia* az Isten Igéje szerint megújuló gyülekezet és egyház, valamint keresztyén élet irányítójá, *zsinórmértéke, szabályozója* (sola Scriptura). Vagy a Szentírás tanulóivá leszünk, vagy filozófiák és spekulációk vezetnek félre minket a földi életben pusztító tévutakra, az örök élet tekintetében pedig a kárhözatra. A Szentírásra keresztül Jézus Krisztus megismerése mellett a református szó az egyház megújulásának az állandó igényét és szükségességét is jelöli (ecclesia semper reformari debet).

Az Antikrisztus akkor és most is azt akarja, hogy fenntartsa az egyház látszatát anélkül, hogy az egyház azzá lenne, amivé *Ura* rendelte. A Lélek nélküli egyház lehet kulturális tényező, szociológiai képlet, múzeum, a világörökség része, de nem a világ

Megváltójának áldott szabadító és gyógyító eszköze! Az Isten Igéje által és szerint megújult egyház abból és, „*hogy naponta megújul Ura által, aki elhívja, hordozza, vigasztalja és uralkodik benne*”.

Ezért tehát az egyház, a gyülekezet, és parttalan mélységekben hanyódó életünk is igazi reformációra, nem pedig reformokra szorul. Nem tapétázásra, hanem újjáépítésre. Ez pedig nem emberi elhatározás eredménye, hanem Isten csodálatos teremtő beavatkozása, miként az újjászületés, a megigazítás és a megszentelődés életfolyamata. Jézus Krisztus egyházának megújulása, illetve reformációja Isten ajándéka Igéje és Szentleke által, amikor és ahogyan Ő akarja. Az egyház deformációja viszont az önmagától elvakult, gőgös emberi szellem lelketlenségének keserű és szomorú gyümölcse, amit sokszor tervszerűen készít elő és hajt végre a világ fejedelme! Ezért az egyház reformációja első rendben az imádság tárgya, s csak ennyiben „*emberi mű*”. Egészen pontosan: az imádság hangol rá Isten megújító keze munkájára.

Reformáció mögöttünk, de előttünk is!

A református reformáció szülőföldjén, a svájci Bernben a református teológus, *G. W. Locher* nagy visszhangot keltő előadást tartott „*Református ez is, református az is!*” címmel. Ebben rámutatott, hogy sokféle árnyalattal lehetünk reformátusok. Nincs kizárólagos, egyedül üdvözítő formája a református hitnek és életnek. De van egyetlen és egyedüli Üdvözítőnk, az Úr Jézus Krisztus! Ezért arra biztat, hogy Krisztushoz történt megtérésünknek tudatosítsuk a mozgásirányát: *megtérés, megújulás – előre, Hozzá, Tőle!*

Krisztus ugyanis nem csak bennünk, hanem előttünk is van, hiszen Ő az Eljövendő, a mindig közeledő Úr. Ebben az értelemben mondhatjuk: az egyház és önmagunk igazi reformációja mindig előttünk van! A reformáció nem csak a múlté, és nem is csak belső esemény a mindenkori jelenben, hanem Krisztusban, a Lélek által a jövőbe minket, egyházunkat, világunkat, gyülekezetünket, népünket hívó isteni esély, életünknek halálunkig tartó nagy lehetősége. De indulunk-e, megyünk-e már ma a Krisztusban elkészített jövő felé, a jövőt Krisztusban nekünk kínáló, felülről való Lélek-reformáció felé (sola gratia)?

Lesz-e a múlt, a reformáció a jelenünket formáló jövő kapujává, ígéretévé, lehetőségévé? Mert lehet! A magyar szófordulat itt is igaz: „Nincs más hátra, mint előre!” Előre hát a Lélek által Krisztushoz, Krisztusig – Bibliával a kézben, hittel a szívben (sola fide)! Vagy ahogyan 1532-ben a berni református zsinaton jövőbe mutató módon megfogalmazták: „*Nincs mit tovább beszélni ezekről a dolgokról. Ahol Krisztus keresztje a szívig ér, ott azonnal helyre kerülnek a dolgok*”. Ott végbemegy, szó szerint történik a reformáció, ami keresztyén létünk kegyelmes esélyeként mindig előttünk (is) van!

Dr. Békefy Lajos
felelős szerkesztő

